

Э. беларуская
міграма

БЕЛАРУСКАЯ ЭПІГРАМА

Мінск

«Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі»
2013

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
Б43

Складальнік К. Камейша

Беларуская эпіграма / склад. К. Камейша. — Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2013. — 144 с.

ISBN 978-985-11-0717-5.

Самы лаканічны і самы распаўсюджаны сягоння жанр — эпіграма. У кнізе не толькі друкуюцца вядомыя і малавядомыя эпіграмы, але і адпаведны каментарый, у якім падаецца своеасаблівая гісторыя большасці эпіграм. Уключаны розныя жартоўныя экспромты і гумарыстычныя вершы, што выклікаюць зычлівую ўсмешку, вымагаюць шчырага душэўнага саўдзелу з аўтарам.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5

ISBN 978-985-11-0717-5

© Камейша К.В., складанне, прадмова, каментарый, 2013

© Афармленне. РУП
«Выдавецтва «Беларуская
Энцыклапедыя імя
Петруся Броўкі», 2013

І ГУМАР, І ДОСЦІП...

Век у эпіграмы не такі і малы. Перш чым стаць літаратурным жанрам, яна мусіла прайсці вялікі гістарычны шлях, каб сцвердзіцца ў той якасці, якую мы маем сёння. Узнікла эпіграма ў Старажытнай Грэцыі прыблізна дзве тысячы восемсот гадоў таму назад як надпіс (дарункавы ці хвалебны) на трынозе, шчыце, глінянай вазе. Яе паслядоўніцай пазней стала эпітафія — надпіс на магільным камяні. Праца разьбяра на цвёрдым матэрыяле патрабавала і кароткага, лаканічнага тэксту ўвасаблення. І той, хто браўся прыдумваць надпіс, вядома ж, гэта ўлічваў. Паколькі надпіс часцей за ўсё сведчыў толькі сам факт жыццёвага існавання і адыходу з жыцця, то быў ён сціслым і інфармацыйным. Але пасту-

пова сцісласць пачала пераходзіць у радкі, якія маглі быць сагрэты і пачуццём любові, добрым чалавечым шкадаваннем, нават досціпам. Гэта дазволіла эпіграме недзе ў VII—VI стагоддзях да н.э. з мемуарыяльнага функцыянавання перайсці ў самастойны жанр літаратуры.

Эпіграма паступова багацее новым зместам. Факт саступае месца філасофскаму роздуму над існасцю чалавечага жыцця. Паэт ужо меў магчымасць выказаць сваю думку як мага арыгінальней, ён імкнуўся надаць асаблівае значэнне канцоўцы. У эпіграме павінна была абавязкова быць нечаканая развязка, як кажуць, яе соль — клаўзула. З цягам часу сам жанр набывае сатырычнае адценне, элементы жартоўнага. Добры ўзлёт эпіграма атрымала дзякуючы геніяльнаму Марцыялу.

Згадаем, што шлях эпіграмы не быў гладкім і роўным. Былі ў яе і ўзлёты, і падзенні. Так з развіццём хрысціянства, з узнікненнем цэркваў і манастыроў “слова божае” пацягнула сатырычную эпіграму і зусім пазбавіла яе існавання.

Другое жыццё эпіграма атрымала дзякуючы пісьменнікам еўрапейскага Адраджэн-

ня. І калі раней эпіграмы пісаліся пераважна на латыні, то ўжо з XVI стагоддзя вострае сатырычнае слова пачынае гучаць і на мовах еўрапейскіх, у тым ліку і на польскай, дзякуючы чаму яна магла быць пачутая і ў Беларусі. Што датычыць нашай беларускай эпіграмы, то яна, як і руская, узнікла значна пазней. Але глеба для яе ўзнікнення была самая выдатная — яе падрыхтаваў сам фальклор.

У народнай прыпеўцы, жарце было заўсёды тое, што і сёння ўласціва эпіграме як літаратурнаму жанру. Гэта — і лаканічнасць, і вастрыня, і дасціпная ўсмешка ці падтэкст, які потым атрымаў шырокае распаўсюджанне і ў лірычным жанры. Заўсёды наш люд славіўся нечаканым вострым словам на самы розны выпадак. Толькі некалькі прыкладаў: “Уцёк я тады, каб не ўцёк, то даў бы ім дыхту”, “На гэтым свеце ні ў кім праўды няма ні крошкі, толькі ў аднаго мяне, ды ў маёй жонкі трошкі”, “На адно вока глухаваты, на адно вуха слепаваты”, “Гаворыць, як ў торбу кладзе”.

Першы літаратурны вопыт рускай эпіграмы знаходзім мы ў нашага земляка Сімяона Полацкага. А ўласна беларускія во-

стрыя сатырычныя матывы з элементамі
эпіграмы прасочваюцца ў ананімнай паэме
“Тарас на Парнасе”. Паўнакроўнае ж літа-
ратурнае жыццё беларускай эпіграмы пачы-
наецца, на мой погляд, ад Купалы, Коласа,
Багдановіча.

Варта адзначыць, што існавала нейкая
стыхійнасць у развіцці беларускай эпігра-
мы. А адценні яна заўсёды мела і паліты-
чныя, і бытавыя, як таго вымагалі і момант,
і жыццё. Сённяшняя эпіграма часта нара-
джаецца як рэакцыя на нейкі твор, з’яву або
недахоп у літаратурным працэсе, як шарж,
часта сяброўскі, на самога творцу. А часцей
яна ўзнікае як экспромт у нейкім застоллі,
у добрай сябрыне ці ў дарозе.

У літаратурных колах, ці, як яшчэ часам
кажуць, “у свеце парнаскім”, найпершай
спадручнай зброяй творца была эпіграма: ка-
роткая, вострая і дужа трапная маларадкоў-
ка. І кожная з іх, нават самая лаканічная,
двухрадковая, мела сваю перадагісторыю. Не
ведаючы яе, цяжка адчуць трапнасць таго
самага “стрэлу”.

Згадваю такі выпадак. Неяк у Саюзе
пісьменнікаў ішоў юбілейны творчы вечар
Міхася Машары. Па традыцы пасля хва-

лебных выступаў слова ўзяў сам юбіляр.
І пачаў ён са сваіх ранніх вершаў. І толькі
прачытаў радкі “Я сын галоты і цямры”, як
дзверы расчыніліся і Анатоль Вялюгін, які
зайшоў у залу, працягнуў: “Купіце боты
мне, сябры!” Зала выбухнула смехам. Сама
сабою нарадзілася эпіграма.

*Я сын галоты і цямры.
Купіце боты мне, сябры!*

Як ні дзіўна, да эпіграм часта звярталіся
не толькі слынным паэты, але і прэзаікі.

Нагадаем, што ў 1930-я гады ў Беларусі
быў выдадзены зборнік літаратурных пароды
і эпіграм. Сярод яго аўтараў: Кандрат
Крапіва, Тодар Кляшторны, Сяргей Дарожны,
Андрэй Александровіч, Цішка Гартны.

Вось як гучала, напрыклад, эпіграма Цішкі
Гартнага на Міхася Чарота:

*Скажы, Марына, сваё слова,
Паведай нам, бо знаць ахвота, —
Ці жджэш яшчэ ты песні новай
І стрэчы новай ад Чарота?*

У зборнік уключаны эпіграмы, шырока
вядомыя ў літаратурных колах, таксама якія

нарадзіліся ў сённяшніх рэаліях жыцця і з'явіліся на старонках друку, і якія друкуюцца ўпершыню. Большасць з іх суправаджаецца каментарыем.

Зборнік пачынаецца з эпіграмных “стрэлаў” класікаў беларускай літаратуры: Купалы, Коласа, Багдановіча. Асобнымі падраздзеламі пададзены аўтаэпіграма, своеасаблівая люстэркавая ўсмешка з себе, эпіграмы невядомых аўтараў. Уключаны таксама гумарыстычныя вершы, якія выклікаюць зычлівую ўсмешку, захапленне, вымагаюць шчырага душэўнага саўдзелу з аўтарам.

Добрага вам прачытання, дарагія чытачы!

Казімір Камейша.

ЭПІГРАМЫ

НА ЎСЕ РУКІ

Ён з начальствам знае дзела:
Па-расейску валіць смела;
Ліжа, выйшаўшы за вёску,
Ласку панскую па-польску.
Нават жыду — у доўг як просе —
“Гута-морген!” — буркне ў носе.
Калі ж сядзе ў кутузку,
Усіх кляне па-беларуску.

Янка Купала

То беларус, то палячок,
А чым папраўдзе — не згадаць.
Паслухай, гладкі панічок:
Пашто так скурай гандляваць?

Янка Купала

Эпіграмы Янкі Купалы не мелі канкрэтнага адрасанта. Але хто гэта ведае? “Герой” іх амаль заўсёды абагулены, збіральны: з таго рыска, з таго — дзве, з іншага — тры.

Вядома, што пясняр скептычна ставіўся да так званага тутэйшага беларуса, які гатовы ўслужыць кожнаму, каб толькі сабе добра было.

НІНЦЫ І НОНІКУ

Белая сцяжынка
Коціцца па гонце.
Любіць Нонця Нінку,
Нінка любіць Нонцю.
Далей болей, далей
Сыпіцца сцяжынка.
Нінка Нонцю хваліць,
Хваліць Нонця Нінку.

Сыпіцца па гонце
Снежная парошка,
А пад Нінкай з Нонцем
Скрыпіць смачна ложка.

Далёкі ж знаёмы
Чуе ўсе здалёку...
З голаю... саломай
Спіць ён адзінока.

Янка Купала

З Пятром Глебкам Янку Купалу звязвала даўняя дружба. Іван Дамінікавіч часта бываў у доме Бялькевічаў, дзе жывіў Пятро Глебка з маладой жонкай Нінай Іларыёнаўнай. Блізкіх

людзей пясняр называў ласкавымі, жартаўлівымі імёнамі. Глебку ён празваў Нонікам.

У лістападзе 1937 года Купала адпачываў у Кіславодску. Адтуль і паслаў жартаўлівае пісьмо маладым Глебкам. Пісьмо-верш напісана на адвароце паштоўкі з выявай Кіславодска. Купала выбраў здымак з надпісам “Прывітанне Пецю”, тут жа дапісаў ад рукі “і Ніне», а на адвароце накідаў верш.

У кавярні водзіць рэй і лад,
Бывач яе заўсёдны, шчыры
Сатыры піша там на ўсіх,
А сам — смяшнейшы ад сатыры.

Янка Купала

Вобраз “бывача” знаёмы нам і сёння. Падобных “творцаў” сустракаў Я. Купала не раз у колішнім пісьменніцкім бары Дома літаратараў і ў рэстаранчыку маскоўскага Цэнтральнага дома літаратараў, і яшчэ шмат дзе. Вось як далёка глянуў пясняр...

Ён і работнік грамадзянскі,
Мужыцкі пан і служба панскі,
І антыквар, і археолаг,
І бібліёлаг, і філолаг,
І быў бы слаўным ён зусім,
Каб быў чым-колечы адным.

Янка Купала

Такое ж доўгае жыццё адвёў час купалаўскаму так званаму “усёўмею”, які бярэцца за любую справу, а толку часта з гэтага аніякага.

Калі на з’ездзе ці на сходзе
К табе фатограф не ідзе,
Дык так і ведай: ты не ў модзе,
І не патрэбен ты нідзе,
І думай, браце, аб бядзе.

Якуб Колас

Якуб Колас, як чалавек назіральны, прыйшоў да высновы, што падчас нейкага “з’езду ці сходу” фатографы шукаюць і палююць за тымі, хто мог бы нечым здзівіць народ.

ПЕТРУСЯМ

I

Гляджу на вас я, Пятрукі, —
Вас не кранула часоў змена.
І выгляд ваш якраз такі,
Што вам і мора па калена.

II

На вашым здымку ўсе ў парадку,
І кожны з вас тут Апалон.
Сказаць жа трэба праўду-матку:
Узяў вас Бахус у палон.

Якуб Колас

*Эпіграма прысвечана двум Петрусям —
Глебку і Броўку — якіх у народзе лічылі ледзь
не братамі. Аднак і характарам, і талентам,
і ўсім астатнім былі яны непадобныя. Але
існуе адзін сродак, які ўсё ж родніць людзей
самага рознага складу... Гэта і меў на ўва-
зе Якуб Колас, калі разглядаў здымак двух
Петрусёў.*

МАЛІТВА ДОКТАРУ ЛІ-ОР-ЧУ

Будзь маё слова, ты востра, як бритва,
Будзь, як агонь, ты гарача, малітва, —
Месца знайдзіце вы ў доктарскім сэрцы
І для дабра адчыніце ў ім дзверцы:
Хай доктар парушыць доктарскі звычай
І хвораму трошкі “амброзіі” ўзычыць.

Якуб Колас

Ляжу пакорна, бы ў жалобе,
Але спытаць, на добры лад:
Вось, скажам, лёгкія ў хваробе —
За што ж пакуту церпіць зад?
Завошта, шпрыц узяўшы востры,
З азадка робяць рэшато?
Скажыце, міленькія сёстры,
Навошта здзек такі? За што?
І так даўней яшчэ бывала:
Нашкодзіць доўгі, злы язык.
А з зада сцягнуць пакрывала,
І кару зносіць зад-мужык.

Азадак, бедны ты азадак!
Не стогнеш ты, не маеш слёз,
На свеце ўжо такі парадак
Тваё такое шчасце, лёс.

Якуб Колас

*У бальніцы Я. Коласу забаранілі курыць.
Ад застарэлай звычкі давялося адмовіцца.
Цяпер паэта часам выручала чарка. Вось і
напісаў ён так званыя малітвы, прысвечаныя
пераважна доктару С.В.Ларанцэвічу (у
1954 годзе), і іншым дактарам, медсёстрам
(у 1956 годзе).*

НАРЗАН

Абмываецца Янка ў нарзане,
Здаровы прыедзе, як бык.
Гарэлку ж піць Янка як стане,
Дык з'едзе наш Янка на пшык.

Зноў возьме наш Янка пуцёўку,
Стралою махне на курорт.
Бо Янка наш мае галоўку,
Бо Янка наш хітры, як чорт.

Абмываецца Янка ў нарзане,
Здаровы прыедзе, як бык...

Якуб Колас

Як згадвае малодшы сын Якуба Коласа Міхась Канстанцінавіч, Янка Купала кожны год ездзіў на курорты — Есентукі, Пяцігорск, каб падлячыцца. Аднойчы разам з Коласам пасля камандзіроўкі ў Тбілісі заскочылі з мэтай падлячыцца ў Цхалтуба. У Купалы была паніжаная кіслотнасць, а ў Коласа — павышаная, але лекі ім прызначылі аднолькавыя. І Колас з гэтага толькі пасмяяўся. Але ж Купала, казалі, падлечваўся і напраўляўся. З гэтай нагоды Колас напісаў эпіграмны верш. Прачытай яго сябрам, а Купалу чытаць не адважыўся, каб не пакрыўдзіўся. За паэта гэта зрабіў Алесь Дудар. Пакрыўдзіўся ж Купала толькі за тое, што верш яму не прачытай сам аўтар.

НЕСПАГАДНАСЦЬ

Добра чуў Дзядзюшка
Што шаптаў на вушка
Яму нехта хворы.
Дзень за днём праходзіў,
А ён, той дабродзей,
Кінуў друга ў горы!
Дзядзюшка, Дзядзюшка,
Хоць бы чацвяртушка
Простае сівухі!
Ачарствелі душы —
Самі п'юць дзядзюшы...
А да хворых глухі.

Якуб Колас

Радкі пісаліся Я. Коласам у 1954 годзе падчас знаходжання ў бальніцы. Адначасова з пэтам лячыўся рэжысёр Купалаўскага тэатра Канстанцін Саннікаў, якога часта наведвалі артысты-купалаўцы. Заходзіў наведцаў свайго рэжысёра і Уладзімір Дзядзюшка. Відаць, Колас напрасіў “нешта” прынесці яму. А артыст свайго абяцання не выканаў. Так і з’явілася “Неспагаднасць”.

ЕПІГРАМА НА ЯНКУ КУПАЛУ

Я Купала — не малое,
Ды благое, наравістае дзіця,
Трэба — каб яго давесці да пуцця,
Паліваць часцей халоднаю вадою.

Максім Багдановіч

Можна гадаць, што прымусіла Максіма Багдановіча напісаць гэтую эпіграму. Здаецца, прычына адна — багдановічайская крытыка, калі паэт да айчыннай паэзіі ставіўся з тымі ж еўрапейскімі патрабаваннямі...

Нікому так не шанцавала...
Судзьба законы мудра піша.
Калі старое Ўзвышша пала,
Ен ўзлез на новае Узвышша.

Цішка Гартны

Эпіграма напісана на Кузьму Чорнага пасля распаду літаратурнага аб'яднання "Узвышша".

Перазвон ці “Перагуды”
Будзем слухаць мы заўсюды.
Толькі ты зрабі нам цуда, —
Каб ня больш былі яны
Хоць за “Сокі цаліны”.

Андрэй Александровіч

Пасля рамана “Сокі цаліны” Цішка Гартны загарэўся новым раманам. Пра гэта пайшла пагудка ў кулуарах і ў друку. Твор павінен быў называцца “Перагуды”. Аўтар перасцерагае, каб новае “стварэнне” не перайзышло па памерах “Сокаў цаліны”.

О! Ён крытык артадокс
Баявой сістэмы —
Вынімае па рабры
З кожнае паэмы.

Сяргей Дарожны

Аглабельную крытыку Лукаша Бэндэ спазналі ў свой час многія творцы. Як вядома, крытыка тая канчалася не толькі балячкамі. Часамі яна каштавала жыцця. У параўнанні з тым, што сам тварыў Л. Бэндэ, эпіграма выглядае больш лагоднай.

Нядрэннае варыў Заблоцкі мыла
І, кажучы па праўдзе, ў твар:
— На гэтай справе ўсе ж не зарабілі
Ні ты, ні госць, ні гаспадар.

Сяргей Дарожны

*Кожны беларус ведае выслоўе “Зарабіў, як
Заблоцкі на мыле”. Гэта значыць — нічога не
зарабіў. Што тычыцца аповесці Лукаша Ка-
люгі “Нядоля Заблоцкіх”, якую мае на ўвазе
аўтар, дык тут гаворка ідзе не пра заробкі,
а пра якасць твора.*

— Якой ты даў атруты мухам,
Што ўсе ў цябе павыдахлі яны?
— Я ?
Прачытаў ім “Сокі цаліны”.

Кандрат Крапіва

*Раман Цішкі Гартнага “Сокі цаліны” кры-
тыкавалі за кампазіцыйную рыхласць, апіса-
льнасць і зацягнутасць апошніх кніг.*

КРЫТЫЧНЫ АБОЗ

Што дае так моцна ў нос,
Што за шум, за грук?
Едзе з крытыкай абоз,
Ім кіруе дзядзька Друк.

Паглядзіце, каля бочкі
Завіхаецца Глыбоцкі,
А Цвяткоў і Байкоў
Падтрымоўваюць з бакоў.
Гэй, Барашкі і Мурашкі,
Падстаўляйце свае ражкі,
Бо высокі крытык Функ
Адтыкае ў бочцы шпунт.

Кандрат Крапіва

“Крытычны абоз” Кандрата Крапівы дасціпна прайшоўся адразу на пяцярых творцах, маючы на ўвазе іх спулачнасць, “язду ў адных аглоблях”. Рассакрэцім іх псеўданімы: Сымон Друк — Цішка Гартны /Жылуновіч/; Тодар Глыбоцкі — Алесь Дудар; Л.Цвяткоў і М.Байкоў — аўтары літаратурна-крытычных артыкулаў; І.Барашка, Р.Мурашка — пісьменнікі, члены БелАПП; Функ — сапраўднае прозвішча пісьменніка-крытыка А. Гародні.

Раз Аркаша Куляшоў
Да Парнаса падышоў:
Эх, высока штосьці,
Лепш згуляць у косці*.

Кандрат Крапіва
(* *Маецца на ўвазе Даміно.*)

*Аркадзь Куляшоў у літаратуры працаваў
непаспешліва, хоць і грунтоўна. Творчасць ён
ніколі не супрацьпастайляў і жыццёвым уцехам.*

Ратуйцеся, хто можа, братцы:
Лынькоў засеў на свінаматцы!

Кандрат Крапіва

*Калі Саюзам пісьменнікаў кіраваў Міхась
Лынікоў, быў наладжаны выезд творчых бры-
гад у калгасы рэспублікі. Вярнуўшыся, пісьмен-
нікі сабраліся на сход, каб абмеркаваць выні-
кі паездкі. Са справаздачай выступіў Міхась
Ціханавіч. І так захапіўся, зацягнуў яе, што
прысутныя зашумелі, зашушукаліся. Надта
спадабаліся пісьменніцкаму старшыні калга-
сныя свінафермы. Не сцярпеў і К. Крапіва: тут
жа чыркнуў на паперы некалькі радкоў і пера-
даў іх у прэзідыум.*

На варштаце твораў шмат —
І... стаіць сабе варштат.
Без варштату жыву я
Ды ўсе цісну “Салаўя”.
Прыпеў:
Салавей, салавей, пташачка,
Канарэчка жалабна пяець...

Кандрат Крапіва

Гэта эпіграма з’явілася ў другім нумары часопіса “Заклік” у 1933 годзе пасля таго, як пайшлі чуткі, што Змітрок Бядуля “забуксавай”, творчы свайго “Салаўя”.

Цябе вітае гурт сяброў!
Жаніся, в’юнаш, будзь здароў!
І не дрыжы прад брачным ложа́м,
Не бойся цяжкасцяў: паможам.

Кандрат Крапіва

А гэтыя радкі Пімен Панчанка назвай “пісьменніцкім фальклорам”. Ад імя ўсіх сваіх сяброў Кандрат Кандратавіч напісаў іх у дзень вяселля Міхася Лынькова з Сафіяй Захараўнай (Зосяй).

Я не меньшы ад Камейшы
І не горшы ад Рагойшы,
Ды прабіцца не ўдаецца
Ні ў Саюз, ні ў выдавецтва.

Кандрат Крапіва

Пашэнціла і мне, грэшнаму, трапіць у падобныя “шчасліўцы”. Ды не мне аднаму, а на пару з Вячаславам Рагойшам.

Недзе ў канцы 1980-х гадоў трапілася ў рукі газета “Літаратура і мастацтва”. Пачынаю, як заўсёды, яе разглядаць з апошняй старонкі і адразу спыняюся на радках Кандрата Крапівы. Учытваюся — і не ведаю, як быць: ці смяяцца, ці радавацца. Тут жа пра мяне...

Сябры і сёння смяюцца: “Ну, як цябе... Крапіва?”

У ДОМЕ ТВОРЧАСЦІ І АДПАЧЫНКУ

Кожны дзень пад гітару пая
Нейкая Дэздэмона Пятроўна.
А зайздросны Атэла яе
Ноччу звоніць ёй па тэлефоне.

Класікі граюць шумна ў казла,
Жонкі іх абмяркоўваюць творы.
Пад акном — хрыплы лямант асла,
Ды злуецца бяссоннае мора.

За сцяной — гармыдар, садом.
Дзеляць славу, спраўляюць памінкі?
І які чорт назваў гэты дом
Домам творчасці і адпачынку?

Максім Танк

*У Доме творчасці і адпачынку часам адпачывалі не творцы, а іх далёкія і блізкія родзічы.
І абстаноўка там была зусім не творчая.*

ПРЫЯЦЕЛЬСКАЯ РЭЦЭНЗІЯ

Твор гэты напісаны,
Калі аўтар наш лысым быў,
Таму ён — эпахальны,
Па форме — ударны
І, амаль, — геніяльны
Сярод бяздарных.

Максім Танк

У ДОЖДЖ

Дрэнна стаяць пад дажджом
Пачынаючаму паэту,
Калі кожная кропля сячэ і сячэ.
Вядомы паэт мае шалік або парасон,
Выдатны — мае за што пайсці ў рэста-
ран,
Лаўрэат у такі час, напэўна, спіць дома,
А класік — нічога не адчувае,
Бо ён — бронзавы.

Максім Танк

КЛАСІК

Класік — гэта чалавек таксама,
Толькі — чорт вазьмі! — нейкі адмыславаты.
Што ні чыхне — апладысменты, рэклама,
Што ні напіша — цытаты.

Максім Танк

Працаваць умелі,
Піраваць умелі,
Паміраць умелі,
А не ўмелі жыць.
Ад начальніцкіх басоў нямелі
І баяліся рукою паварушыць.

Пімен Панчанка

Старыя грэшнікі грашаць
І сняць былыя сны...
І я не буду парушаць
Закон той прапісны.

Пімен Панчанка

*У спадчыне Пімена Панчанкі засталася
некалькі эпіграм самаспавадальнага хара-*

ктару. Тое, што ў асноўным тычыцца іншых,
аўтар прымярае і на сябе.

Язва язь — усім жа ясна:
Язьна ў Шчары,
У Свіслачы няязьна.
Лосьна ў Белавежы
І ў вершах — лосьна.
Грызу радок нясвежы,
Злосна мне і млосна,
Лосьна ў Лось,
У Лойкі — лойна,
У Вярбы — вербна.
У Свіркі — свербна.
Ва Ёшачах — вусата,
У Расонах — насата,
У Мінску — утульна,
У Гродна — родна.
Пішу барадульна,
Доўгабародна.

Васіль Вітка

*Ранні Рыгор Барадулін ужываў у сваіх
вершах шмат словаўтвораў, як у наступных
радках: “У Белавежы — лосьна, язьна ў
Шчары”...*

ТРЫ САКРЭТЫ

— П-с-п! — сказаў адзін мастак
І зрабіў таемны знак,
Што магічны вокліч гэты
Тоіць важных тры сакрэты,
Расшыфроўваецца так:
Піліп
Сямёнавіч
Пястрак.

Васіль Вітка

Піліп Пястрак быў чалавекам неардынарным і ў паводзінах сваіх, і ў творчасці. Трапным і нечаканым досціпам ён мог асекчы любога балбатуна, пустаслова. Дасціпнай была і сама ўсмешка Піліпа Сямёнавіча. Калі што-небудзь не падабалася пісьменніку, было не да густу ці раздражняла яго, сваё абурэнне ці пратэст ён мог выказаць толькі ўласцівай яму ўсмешкай, якая суправаджалася характэрнымі гукамі: “П-с-п!”. Многія зайсёды чакалі, каб пацешыцца з таго загадкавага “п-с-п”, а многія яго проста баяліся...

Не мінчане мы, а мінчукі,
Хоць пакуль што толькі кучка,
І дакранецца маёй рукі
Ўжо не мінчанка, а мін-чучка.

Сяргей Грахойскі

Часам эпіграма па сваёй крытычнай важкасці можа саборнічаць з артыкулам, а то і пастановай. Тут уся сіла ў трапнасці. Недзе ў канцы васьмідзясятых мінулага стагоддзя сёй-той з маладых і нават старэйшых твораў пачаў ігнараваць нормы сучаснай беларускай граматыкі, звяртаючыся да так званай “тарашкевіцы”. У выніку глобус стаў глёбусам, клуб — клюбам, а план — плянам. А тут яшчэ нехта дадумаўся мінчан назваць мінчукамі. Можа, і нядрэнна гучыць мінчук. А калі гаворка ідзе пра жанчыну, назаўяце мінчучка?..

На выстаўцы партрэты і пейзажы,
Скульптурныя работы — злева, справа.
Іду на выстаўку, а мне знаёмы кажа:
“Цяпер не выстаўка, а ёсць выстава”.

Сяргей Грахойскі

Творца меў адно жаданне:
Пегаса ўхапіць за повад.
Пачаў пісаць апавяданне,
А ледзьве выседзеў аповед.

Сяргей Грахоўскі

І Пушкін мне, і Грыбаедаў — цёзкі
Ды я не слынны, я ў цяні...
Бо ставіць мне Вялюгін коскі
Ці іншы хтось яму з радні...

Эдуард Валасевіч

Пры жыцці Алеся Ставера друкавалі не так часта, але ў рэдакцыях ён быў госцем частым. Казаў: "Мяне ведае народ". І праўда, "у народ" ён таксама хадзіў ахвотна, вельмі часта выступаў, арганізоўваў выступленні сваім калегам. Пашанцавала паэту ў іншым: быў ён цёзкам Пушкіна.

Задумай дзёрзкай апантан.
Ён сігануў у "Шосты акіян".

Ды крытыкі “на перахват” пайшлі
І даляцець да Марса не далі...

Эдуард Валасевіч

Мікола Гамолка нечакана для калег асяродзіўся на фантастыцы ў рамане “Шосты акіян”. Гэтым і быў заўважаны не толькі ў чытацкім асяроддзі. Крытыка ў канцы шасцідзясятых дваццатага стагоддзя была нядрэмнай і зласнаватай. “Касмалёт” Міколы Іванавіча перакрэсліла трыумфальная камічная рэалія.

— З Лыньковым пачынаў я творчы шлях...

Ен класік! Лаўрэат!

А я ўсё кандыдат...

Жах!

Калі б напіўся, пэўна б, змог!

Але не роўна дзеліць бог...

Эдуард Валасевіч

Сатырык і гумарыст Міхась Скрыпка часта скардзіўся на няўвагу да ўласнай творчасці. Пачынаў ён творчы шлях разам з некааторымі народнымі... Прайшоў тыя ж самыя жыццёвыя калідоры, а вось лаўрай не ўхапіў...

МАЛЮНАК

У самым цэнтры сквера,
Паміж густой травы,
Спакойна бабка села,
І раптам — паставы.

Максім Лужанін

*Адсутнасць прыбіральняў у нашых вялікіх
і малых гарадах — з'ява не толькі смешная.
Тут часам і крычаць трэба. Недзе і падгле-
дзеў паэт падобны гарадскі сюжэт...*

САЛІСТКА

Яна да густу многім,
Хаця не салавей,
Але затое ногі
Растуць аж з-пад брывей.

Максім Лужанін

*Часам пейчая слава здабываецца не тым
самым боскім голасам, а толькі зманлівай
знешнасцю.*

НАДЗІМАКА

Не можа чыркануць крылом,
А пыжыцца, як цар птушыны.
Ён быў арлом, як пад кустом
Сядзеў з папружкаю на шыі.

Максім Лужанін

*Усім вядомы прынцып наветранага шары-
ка: усё тое, што надзімаецца, лёгка і лопаецца.
Менавіта такіх, так званых самазадаволе-
ных "пухіроў" ад зазнайства, меў на ўвазе
Максім Лужанін.*

Я думаў раз пад грозны бас
І выгляд крытыка надзьмуты:
"А што як вырасце у нас
Літаратура ліліпутаў?"

Максім Лужанін

*Крытычнае пярэ Аляся Кучара ў свой час
было пагрозна-несправядлівым. Пра гэта ў
друку шмат пісалася. У эпіграме айтар "ска-
рыстаўся" малым ростам крытыка.*

КАЛІ

Ці дачакаюся, як скончыцца эра
Шматгаварэння,
Псавання паперы,
Глупства паменее
У мазгах каменных
І без падседжвання
Будуць паседжанні?

Максім Лужанін

Цяжкаватае пытанне “калі?” Максім Лужанін пры жыцці ставіў у многіх сваіх творах. І неяк зусім катэгарычна прагучала яно ў эпіграме.

Даўно пагаслы кратар,
Штурмуючы ў пасцелі,
Загінуў Коля Татур
На брэсцкай цыцадэлі.

Анатоль Вялюгін

Мікола Татур нейкі час працаваў дырэктарам Бюро прапаганды Саюза пісьменнікаў. Яго рабочы кабінет у Доме літаратараў

быў абжыты, як родны дом. Тут ён часта і начаваў, на рабочым стане ляжала паходная электрабрытва, дымілася кава... Ну і, вядома, адзін за адным ішлі сябры і калегі. Але аднойчы дырэктар знік. Не было яго і першую, і другую ноч. Сябры захваляваліся, бо не было Міколы Ігнатавіча і дома.

А здарылася вось што. Завітала ў Мінск яго даўняя знаёмая, берасцейская прыгажуня, пышны бюст якой варты ўвагі лепшых скульптараў. Як сказаў бы вядомы паэт Сцяпан Гаўрусёў — “званкагрудая”. У гатэлі “Мінск” быў зняты лепшы нумар. Там і кінуў свой “якар” Мікола Татур...

На Плошчы Волі,
пад гадзіннікам,
Стаяў Крысько
з сваім гудзільнікам.

Анатоль Вялюгін

У 1947 годзе выйшла з друку першая кніга паэзіі Анатоля Вялюгіна “Салют у Мінску”. Розныя былі на яе водгукі. А вось Васіль Вітка адгукнуўся даволі крытычна. Вялюгіна гэта пакрыўдзіла. А неяк надарыўся выпадак адпомсціць крыўдзіцелю.

Прагульваючыся на горадзе, Анатоль Сцяпанавіч апынуўся на Плошчы Свабоды. І тут заўважыў Вітку. Той яўна прызначыў некаму спатканне. Ён нецярпліва таптаўся на адным месцы, час ад часу паглядваў то на гарадскі гадзіннік уверсе, то на свой ручны. Відаць, чаканая здорава спазнялася. Усё гэта “прасёк” дасціпны Вялюгін. Хітравата ўсміхнуўся, а нейзабаве ўжо чытаў сябрам новую эпіграму.

Як Толя наш
Пісаць ні намагаўся —
Акімам быў,
Акімам і застаўся.

Анатоль Вялюгін

У 1962 годзе выйшла з друку кніга пісьменніцкіх аўтабіяграфій “54 дарогі”. Перачытваючы аўтабіяграфічную споведзь Анатоля Астрэйкі, аўтар спыніўся на радках: “Бацька хацеў назваць мяне Толя. Поп назваў мяне Акімам. Такім чынам я цяпер Акім-Анатоль.” Тут жа асацыятыўна ў галаве ўсплыла вядомая ў тых гады песня з кінафільма “Кубанскія казакі”. Так і ўзнікла эпіграма на сябра.

ПЕКАР

(Надпіс на кніжцы Прыходзькі)

Каштуй, чытач, і не карай —
Ён літасці благае:
Хаця і “Цёплы каравай”,
Ды выпечка благая.

Анатоль Вялюгін

*У 1960 годзе Пятро Прыходзька выдаў кнігу паэзіі “Цёплы каравай”. Хоць і не ра-
яць спажываць хлеб цёплым, аўтар усё
ж свежае выданне прачытаў. Прынцыпо-
вага знаўцу, майстра і рэдактара паэзіі
змест яе крыху засмуціў, насупраць радкоў
з’явілася многа прыдзірлівых “птушчак”.
І ўсё ўрэшце вылілася ў эпіграму.*

То ў “Чорныя скалы”,
То ў “Мутныя вокі”
Ідзе вечарамі Гармон
адзінокі.

Анатоль Вялюгін

*У 1960—80-я гады прытулкам для твораў
былі любімыя кафэ. Як правіла, ім даваліся*

свае, неафіцыйныя назвы. Так кафэ на вуглу вуліц Чачэрына і Камуністычнай атрымала назву “Чорныя скалы”, а кафэ ў ДOME мас-тацтваў (сённяшні праспект Незалежнасці, непадалёку ад Дома афіцэраў) — “Мутнае вока”. Разам са старэйшымі любіў заглядваць туды і малады Алесь Гаўрон. Так і нарваўся на эпіграму.

Ад Ліпая Пятра — ні прывету...
Дзе ён, мацёры?!
Топчуць апалае лета
Тры мушкецёры!..

Анатоль Вялюгін

У былым ДOME творчасці “Каралішчавічы” ў верасні 1973 года адпачывалі Анатоль Вялюгін, Антон Бялевіч і Анатоль Астрэйка. Да гэтай вясёлай “тройцы” далучыўся маладзейшы Пятро Ліпай. Для “падняцця настрою” яго і пасла-лі ў краму, а той доўга не вяртаўся. Пэўна, за-гаманіўся з некім — Пятра хлебам не кармі, а дай толькі пагаварыць. Крама была і не так да-лёка, за некалькі вёрст, — у Місе (так называлі пасёлак, дзе выпрабаваліся мінскія самаходы). А калі Пятро з’явіўся, яго ўжо чакала дасціпная эпіграма.

Сёння ў друку шмат навін:
Едзе Паўлюс у Берлін.
Толькі наш фон Кавалёў
Штось не едзе ў Магілёў.

Анатоль Вялюгін

Гэта эпіграма з'явілася, калі стала вядома, што паланёнаму фельдмаршалу Паўлюсу дазволена пакінуць СССР і адправіцца ў Берлін. А тым часам пісьменнік Павел Кавалёў усё ніяк не мог сабрацца з паездкай на родную Магілёўшчыну.

О, песеннік-буян,
Яршысты Авяр'яне!
Не кожны той Баян,
Хто грае на баяне.

Анатоль Вялюгін

Іван Чыгрынаў святкаваў свой юбілей. Вечарына ладзілася ў Доме літаратара. Большасць тых, хто прысутнічаў на ей, трапілі на "неафіцыйную частку" ў кафэ. Гудзела застолле, гаварыліся тосты. Але многіх, хто

спрабавай выказацца, перапыняў Авяр'ян Дзеружынскі. Надта ж хацелася праспяваць сваю песню “Мяцеліца”. Узяў слова Анатоль Вялюгін. “Песеннік-баян”, як называлі Авяр'яна Сафонавіча, абарваў і яго. Але той не разгубіўся і з ходу ўрэзаў эпіграмай. Пасля чаго ў застоллі спачатку ўсталявалася цішыня, а потым не змаўкаў рогат.

На балоце, на імшары,
Дзе ні ступіш — там вада.
Так і ў лірыцы Машары
Тая ж самая бяда.

Анатоль Вялюгін

Пасля вайны выйшла даволі аб'ёмістая кніга выбранай лірыкі Міхася Машары. Не ўсе вершы ў тым зборніку цягнулі на лірыку...

У ПІЎНОЙ ПРАВІНЦЫ

Налева паказвае

стрэлка:

“Піва”,

“Віно”,

“Гарэлка”.

Куды ні пойдзеш,

усёадно —

“Піва”,

“Гарэлка”,

“Віно”.

Анатоль Астрэйка

Анатоль Астрэйка зайсёды лічыў сябе “вожыкаўцам”, бо як-ніяк быў у ліку першых аўтараў і супрацоўнікаў часопіса з пачатку яго заснавання. Паэт любіў пры выпадку “стрэльнуць” трапнай эпіграмай. Здаецца, ніколі іх і не запісваў. Вусным чынам распаўсюджваліся яны сярод сяброў і знаёмых, а некаторыя жывуць у іх памяці і сёння.

Неяк пасля вайны трапіў паэт у адзін з райцэнтраў і быў здзіўлены тым, як многа ў гэтым маленькім гарадку пітных, маленькіх і вялікіх, “шалманчыкаў”. Мінеш адну вулачку, другую — і ўсюды ў вочы кідаюцца і запрашаюць шільды: “Піва”, “Віно”, “Гарэлка”...

З НАГОДЫ ЖЫЛЛЁВАГА ПАДЗЕЛУ

Расцяпа!

Ва ўсім вінаваты ты сам.

Змагацца і марна, і позна.

Шамякін даўно ўжо раздаў
вераб'ям

Крутыя арліныя гнёзды.

Анатоль Астрэйка

Эпіграма гэта з'явілася падчас чарговага падзелу кватэр у колішнім Саюзе пісьменнікаў. Чакаў свайго шчасця і слынным паэтам, былы партызан Анатоль Астрэйка. Але абышлі ветэрана маладзейшыя, дужа прыткія і хваткія... Праўдамі і няпраўдамі яны займелі чатырохпакёўкі, "абскакаўшы" некаторых сапраўды заслужаных літаратараў, сціплых людзей, якія зайсёды жылі і тварылі ў згодзе з сумленнем. Сярод іх і Анатоля Пятровіча, якому дасталіся нейкія старыя, занядбалыя два пакойчыкі. Папярэдні гаспадар не пакінуў нават лямпачкі.

У той дзень я запісваў паэта ў студыі на радыё. Настрой у яго быў даволі не творчы. Анатоль Пятровіч тут жа і распавёў мне пра сваю крыўду. А потым, закурыўшы цыгарэту, выдаў...

Хто над слоўнікам сапе
У інстытуце дзесьці?
Гэта Глебка сеў на “П”
І не можа злесці.

*Кандрат Крапіва,
Аркадзь Куляшоў,
Максім Танк*

1952 год. У Інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук працягваецца праца над руска-беларускім слоўнікам. Яго выхаду даўно чакаюць настайнікі, студэнты, вучні, усе зацікаўленыя людзі. А ў Пятра Глебкі, аднаго з рэдактараў выдання, справа затармазілася. Дайшоў да самай цяжкай літары “П”, з якой пачынаецца і ягонае імя,— і тут заела.

Злуецца яго кіраўнік, заўсёды бескампрамісны і прынцыповы зямляк Кандрат Крапіва. А злосць, як вядома, павінна ў рэшце рэшт у нешта выліцца. Далей звернемся да дённікаў Максіма Танка. У запісе ад 28 сакавіка 1952 года чытаем: “На сесіі Вярхоўнага Савета склалі — Кандрат, Аркадзь Куляшоў і я — эпіграму на П. Глебку, які некалькі гадоў усё сядзіць над слоўнікам і зараз спыніўся над літарай “П”.

НЕСПАДЗЯВАНКА

Вось неспадзяванка
Здарылася зноўку.
Віншавалі Танка,
А Герой стаў — Броўка.

Анатоль Вярцінскі,
Пятрусь Макаль

Гэта эпіграма з'явілася ў рэдакцыі "ЛІМа", калі чакалася, што Максім Танк атрымае званне Героя Сацыялістычнай Працы. Віноўніку сыпаліся нават шчырыя віншаванні. Аднак Героем стаў Пятрусь Усцінавіч. Падчас публікацыі эпіграмы лічылася, што аўтар яе невядомы. З часам аўтары адшукаліся.

Дзень добры, Гётэ!
Я — Пястрак.
Вы ў парыку,
А я пакуль што так.

* А. Вялзарай

(* А. Вялзарай — псеўданім, утвораны ад прозвішчай А. Вялюгіна і А. Зарыцкага.)

Піліп Пястрак пабываў у зоне савецкай акупацыі ў Германіі яшчэ да стварэння ГДР.

*У нататках (друкаваліся ў “Звяздзе”) пісаў,
што паэт на пастаменце сядзіць у парыку. Сам
жа Піліп Сямёнавіч славіўся сваёй лысінай.*

А ДЗЯДЗЕЧКА !

А дзядзечка!
А мой ты паважаны
Ды ты ў люстэрка
Паглядзіся добра:
Ці ж можна
З гэткім сінім “баклажанам”
У тэлэвізар лезці
Так харобра?!

Ніл Гілевіч

ДОКТАР МАЦАК

Мацаў пульс я ў Люсі, Дусі,
І ў Рэні я мацаю.
Ім памог, а сам кладуся
У рэанімацыю.

Ніл Гілевіч

*Ніл Сымонавіч дасціпна пасміхаўся з так
званых старых лавеласай.*

НА ФОРУМЕ

Глянь — і парадуйся за брата:
Які масштаб! Мысля якая!
Платон усеўся на Сакрата
І Цыцэронам паганяе!..

Ніл Гілевіч

*Дзясяткі і тысячы форумай адбываюцца
сёння ў свеце. І як часта яны зводзяцца толь-
кі да красамойства, самалюбавання, магчы-
масці дзьмуць у тую дуду, на якой сам архан-
гел іграў...*

АДНАМУ НІБЫТА ДАБРАКУ

Дзіўлюся я з дыяпазону
Тваёй натуры дабрака:
І Тыгру служыш — і Бізону,
І Зайца хваліш — і Ваўка,
І Салаўю дружбак — і Кобры,
І Лось прыцель твой — і Рысь
Ты і з Блыхою нават добры:
Мяне ўгрызе — табе карысць.

Ніл Гілевіч

Тут Ніл Гілевіч мае на ўвазе аднаго з так званых “добранькіх” службойцаў, які гатовы ўслужыць любому, ад каго мае карысць.

АДНАМУ МАСЦІТАМУ АЎТАРУ

Што вы сталі хвалявацца? Вы не бойцеся!
Вам нішто не пагражае — не турбуйцеся.
Як ні збэрсaeце лапаць — вы не бойцеся:
Крытык пальцам не зачэпіць —
не турбуйцеся.

Вы залезлі так высока — што не бойцеся!
А нашчадкі разбяруцца — не турбуйцеся.
І на месца ўсё паставяць — вы не бойцеся:
Лапці выкінуць на сметнік — не турбуйцеся.

Ніл Гілевіч

Пэўна, не адзін такі “масціты” аўтар служыў, а, можа, і сёння служыць у нашай літаратуры.

Рубінчык — гэта галава.
Дазвольце мне сказаць аб гэтым, —
Ен схараніў у “Магіле льва”
І сатварыў “Вянок санетаў”.

Уладзімір Караткевіч

Эпіграма напісана на Валерыя Рубінчыка ў сайне ВІЗРУ і там жа яму прачытана. Як прызнаваўся сам Рубінчык, у гэтай кароткай эпіграме сэнсавыя акцэнты былі расстаялены тонка і дакладна...

З майстэрні мілай пана Вячкі
Паўзлі мы ледзь не на карачках.
І дух наш ледзь трымаўся ў целе,
Калі дамоў пусціў нас Целеш.

Уладзімір Караткевіч

Радкі напісаны ў майстэрні мастака Вячкі Целеша ў Рызе ў ліпені 1981 года. Тады Уладзімір Караткевіч адпачываў у Дубултах і быў запрошаны ў госці да мастака.

Сцяпан Захарыч Гаўрусёў
Уцёк ад жонкі без трусёў.

Уладзімір Караткевіч

*Не ладзілася сямейнае жыццё ў Сцяпана
Гаўрусёва. Наспеў развод з першай жонкай.
Вось так аўтар адрэагаваў на гэта.*

ШКАДАВАННЕ

(З прычыны атрымання групы інвалідаў)

Папрацаваўшы год з
Дайлідам —
Стаў пажыццёва
інвалідам.

Мікола Татур

*Празаік Віктар Дайліда быў намеснікам у
Міколы Татура, калі той узначальваў Бюро
прапаганды Саюза пісьменнікаў. Трэба ска-
заць, і дырэктар, і ягоны намеснік кірава-
лі нароўні. Кіраўнічыя лейцы намеснік часам
трымаў мацней, чым ягоны начальнік.*

Здалося мне на вечары
Тармолы:
Кароль жа голы.

Мікола Татур

Гэта эпіграма напісана пад уражаннем творчай вечарыны Рамана Тармолы, якая была наладжана з грандыёзным размахам. Ялею на галаву паэта было выліта нямала. Аднак...

Добра табе, Калеснік, —
Нікому ты не не намеснік,
Нікому ты не начальнік,
Не з чаем ты носіш чайнік.

Уладзімір Шахавец

Іван Калеснік працаваў ў выдавецтве рэдактарам. У. Шахайцу, які займаў пасаду намесніка галоўнага рэдактара, часта казаў: "Не зайздросьчу вам, начальніку, вы заўсёды прывязаны да кабінета. А я — казак вольны." Гэтым не надта і гнявіў старэйшага таварыша, але эпіграму на сябе заслужыў.

Жадаю, Коля Ваданосаў,
Каб не было ў цябе паносаў,
Каб не было ў цябе запораў,
Каб афармляў цябе Забораў.

Пішы аповесці і вершы,
Ды не забудзь і інжынершы.
Хаця ў гэтай інжынершы
Ты не апошні і не першы.

Уладзімір Шахавец

Празаік Мікола Ваданосаў разам з Уладзімірам Шахайцом працаваў у выдавецтве “Мастацкая літаратура”. Апошні ведаў усе “слабінкі” калегі: што таму хацелася, каб кнігі яго афармляў таленавіты, але перабролівы мастак Барыс Забораў, нешта — і пра яго каханку. І неяк на дзень нараджэння павішавай Міколу гэтымі радкамі.

Калі твой шэф настырны і ўпарты
(Такіх часамі бачым дзе-нідзе)
Глядзі, як хутка да інфаркту
Ён каго хочаш давядзе.
А ты казаў, што ён — алмаз,
Якому толькі даць агранку.
Юрыст, юрыст! Ці ж ты ў першы
раз
За добры грыб прыняў паганку?

Міхась Міцкевіч

*Першае ўражанне нават ад начальніка
бывае падманлівым...*

Не пахнуць грошы — чулася не раз.
Казаў і бедны і багаты.
Дык запытаць народ. Мо дасць наказ
Каб узначаліў банк асенізатар?

Міхась Міцкевіч

*А гэтая парада тым, хто любіць, каб гро-
шы "пахлі".*

Я НЕ ЦУРАЮСЯ

Я не цураюся, паверце,
Ды каб прэтэнзій вы не мелі,
Гатоў застацца ў вашым сэрцы,
Але не ў вашае пасцелі.

Ромаш Лядаховіч-Тамілін

*На заляцані і “заляйцанні” настырнай
спакусніцы часам малавата простых уцёкаў.
Метад жа аўтара здаецца джэнтльменскім.*

Праблема — мкнуцца быць якім,
Каб стаць сабою думным.
Мо лепей стацца, як усе, дурным,
Чым, як ніхто, разумным?

Ромаш Лядаховіч-Тамілін

*Беларускі вучоны Р. Лядаховіч-Тамілін у
сваіх эпіграмах для чытацкага вуха крыху
незвычайны. Яго гумар незаўважна сінтэзуецца
з філасафічнасцю. І аўтарскае пытанне, як
жа быць самім сабою, хутчэй за ўсё заклікае
не да смеху, а да глыбокага роздуму.*

Лявон,
Туляга
І Глушак —
Шлях не малы, вядома.
Твары, вясёлая душа!
І не стамляйся,
Стома!

Міхась Скрыпка

*Народны артыст СССР Здзіслаў Стома
нягледзячы на сваё прозвішча лічыўся чала-
векам і творцам нястомным.*

ЁН НЕ ЁН?

Мікола — крытык
Піша вершы,
А на трыбуне — ён не ён?
Не, не скажу, што Цыцэрон,
Але сапраўдны грамавержац.
Не знаю, як гэта завецца,
Але трыбуне дастаецца.

Міхась Скрыпка

*Калі ў паэта ў творах слабавата, часам
ён ідзе ў крытычную атаку...*

ПАДМАСЦІТЫ

Каля масцітых спрытна скрозь
Грымяць яго абцасікі.
Відаць, рашыў, што гэта ёсць
Бліжэйшы шлях у класікі.

Міхась Скрыпка

*Каля класікаў часта аціраюцца прыліпалы
і падпявалы...*

Калі трэба адно слова,
Не давайце Бугаёву:
Дзвесце восем важкіх слоў
Скажа крытык Бугаёў.

Георгій Юрчанка

*Звычайна на літаратурных вечарах вяду-
чы, ведаючы звычку крытыка Бугаёва гавя-
рыць даўгавата, далікатна папярэджвай:
“Вы, Дзмітрый Якаўлевіч, калі ласка, паста-
райцеся больш сцісла. Бо выступоўцаў мно-
га”. Той абяцаў быць кароткім. Але тэмпера-
мент браў сваё...*

Пераацэнкі час цяжкі.
Яму няма канца і краю.
І я,
дзе вершы,
дзе сцішкі,
Пакуль не “чотка” разбіраю.

Георгій Юрчанка

*Галіна Каржанейская падчас напісання
эпіграмы была яшчэ досыць маладой паэткай.
Пісьменнік, відаць, пайшчуваў яе за найўнасць
і інфантальнасць.*

Наш Мыслівец не знае стомы,
Расце ад тома і да тома.
Як нарысіст урбаністычны,
Сямейна-меладраматычны.

Георгій Юрчанка

*Спеваком рабочай тэмы лічылі пісьменніка
Валянціна Мысліўца. Добра асвоіўшы “пато-
чны” метады пісання, прэзаік друкаваў нарыс
за нарысам, гэтым самым стрымліваючы сябе
ад удумлівай прозы, якая добра сябе заявіла ў
першых публікацыях.*

За кімсьці штосьці запісаў,
Яшчэ ў кагось перапісаў —
І выдаў кніжку для цытат:
Цытатнік выйшаў — нарасхват!

Георгій Юрчанка

Аляксей Гардзіцкі, які служыў у Саюзе пісьменнікаў літкансультантам, не прамінаў магчымасці мець са сваёй пасады і нейкую карысць для ўласнай творчасці. Сустрэкаючы гасцей-пісьменнікаў з цягніка ці самалёта і падносячы іх валізкі, не прамінаў і сёе-тое выпытаць. Потым усё гэта клалася на старонкі будучай кнігі.

Прыціхлі палеткі, памерлі дубровы:
Цудоўная песня “Бывайце здаровы”...
Пара б табе, браце, з былым хваляваннем
Не горшую песню злажыць пра каханне.

Георгій Юрчанка

Згадаўшы ў эпіграме вядомую песню “Бывайце здаровы”, аўтар хацеў падахвоціць паэта-песенніка Адама Русака на шчырую лі-

рычную песню-споведзь, абудзіць яго ад уста-
ляванага творчага спакою.

“Б’юць куранты”: Мікола, ўставай,
Пачынаецца “Лета ў Калінаўцы”,
“За вялікую трасу” ўцякай,
Бо інакш на зямлю можаш грымнуцца.

Хведар Жычка

*У эпіграме Х. Жычка абыгрывае назвы кніг
фантаста Міколы Гамолкі.*

Пісалі, сцвярджалі:
Бяскрайнасць сусвету...
Ды ёсць жа ў народа
Такая прыкмета:
Дзе званні, медалі,
Няма там паэта...

Хведар Жычка

*Нешта падобнае здарылася і з Лявонам
Яўменавым: пачынаў як паэт, потым пайшоў
у навуку. А пазней зноў вярнуўся ў паэзію.*

Калі лугі ўсе пакасіў
І зарасіў сарочку,
Паэзію ён разлюбіў,
Цішком пайшоў у прочкі —
Стаў крытыкам Арочка.

Хведар Жычка

“Ці ўсе лугі пакошаны?” Гэтак пытаўся ў сваіх ранніх вершах Мікола Арочка. Калі ж аўтар добра такі “накасіўся” ў паэзіі, ён амаль цалкам перайшоў на крытыку. І трэба сказаць, даваў добрай сцябанкі сваім калегам, часам даставалася і класікам.

І стылом, і пэндзлем
Даўно парадніўся ты з музамі.
Дай бог, каб выходзілі кнігі часцей,
І меней “вучыцелі” тузалі.
Каб знаўся з табою заўсёды чытач,
(А ён жа сябруе не з кволымі)
Няйначай ад мяккіх часовых няўдач
Надзейна гартуешся ў “Полымі”
Мастак і празаік...
Лягчэй так ствараць
“Жывою душой” пачуццёваю:
Як пэндзлем стамляешся ўсе адцяняць —
АДОЛЬФАЕШ прозай жыццёваю.

Юрась Свірка

Празаік і мастак Адольф Варановіч пераехаў у Мінск з Оршы, дзе працаваў мастаком на льнокамбінаце. У часопісе “Полымя” Адольф Усцінавіч рэдагаваў прозу. Не проста было разрывацца на два франты, але творца марна часу не траціў. Не пакідаў ён у спакоі ні пярэ, ні пэндзля.

“На аркуш я настрйваю душу.
Кароткаму пісьму не давяраю.
Ад нараджэння сцісла не пішу.
Вось так тварыць і маладзейшым раю.
Ці будзе верш класічным, —
Не скажу.
Яшчэ на вашу постаць пагляджу.
А што з размахам будзе, —
Абцяю!”

Юрась Свірка

*Тут айтар эпіграмы намякае за размахы-
стасць, а часамі і зацягнутасць верша Васіля
Макарэвіча.*

БЫЎ ХАЛІМОН

Быў Халімон як Халімон
(Не ганім мы імёны),
Перад начальствам гнуўся ён
І стаў...Падхалімонам.

Генадзь Кляўко

*Тут айтар, абыгрываючы імя, прайшоўся
на так званых падхалімах.*

НА АДНОЙ ПАЛІЦЫ

У шафе Збору-Твораву
Сказала кніжачка:
— На сціпласць я не хвораю,
Падсунься крышачку.

Генадзь Кляўко

Бывае так, што на адной паліцы знаходзяць месца і важкая таміна і сціплая, тоненькая кніжыца. Але бывае, што апошняя здорава такі цісне тойстую, класічную.

КАЛІ ЖАНІЎСЯ ГРАФАМАН

Калі жаніўся графаман,
Ён кляўся любай Ганне:
“Я прысвячу табе раман
У вершах пра каханне”.

І за паўгода творчых мук
Ледзь напісаў старонку.
“Тварыць патрэбна аднаму!”
Рашыў і ... ўцёк ад жонкі.

Генадзь Кляўко

Графаманы часамі псуюць жыццё не толькі рэдактарам, яны па-графаманску паводзяць сябе і ў сям'і.

Міхась, падумай, будзе бяда,
Бо там, дзе тонка, заўсёды рвецца.
Калі, што маеш, “Отдаёшь навсегда”,
А што сабе застанецца?

Уладзімір Паўлай

Эпіграма з’явілася пасля выхаду з друку рамана Міхася Герчыка “Отдаёшь навсегда”. Большасць чытачоў сустрэла яго прыхільна, але былі тыя, каму раман не прыйшоўся да спадабы. Некаторыя сярод герояў твора ўбачылі нават сябе.

Ад фарбы яшчэ не прасохлі лісты,
Кніжку выдаў — купайся ў славе.
Даўно ў паэзію наведзены масты,
А ён усе на пераправе.

Уладзімір Паўлай

У 1974 годзе выйшла з друку паэтычная кніга Пятра Прыходзькі “На пераправе”. Не цягнуў паэт вышэй за сябе папярэдняга, зда-лося эпіграматысту, а застаўся ён недзе “на пераправе”.

АДГАДАЙЦЕ, ХТО ІДЗЕ?

Мо бакасік ў травесці,
Можа, ветрык па лісці,
Можа, мілы-дарагі
На спатканне тупае?
Можа, ён, а мо другі?
Калі не,
То гэта ці
Шклярава,
Міхеева,
Чорная,
Разорына,
Руцкая,
Тулупава?..

Уладзімір Паўлаў

У 1974 годзе Саюз пісьменнікаў і ЦК ЛКСМБ праводзілі нараду маладых творцаў. Творчы гурт расквечвалі і маладыя паэткі.

*Быў іх цэлы “букецік”. Адзін з “настайнікаў”
таго мерапрыемства У. Паўлай падмеціў
агульнае ў творчасці паэтак — падабенства
іх вершай.*

Як ні зірні,
З усіх бакоў —
Сіпакоў ёсць Сіпакоў.

Уладзімір Паўлай

*У літаратуры Янка Сіпакоў заўсёды за-
стаецца самім сабою, мае свой своеасаблівы
голас, у якім бы жанры ні выступаў.*

ЯЗЭП І ЭЗОП

Здабыты мазалём —
нялёгкі хлеб,
Падаўся ў літаратары
Язэп.
Хоць баек і нямала ён
нашкроб,
Язэп усё ж Язэп,
а не Эзоп.

Пятро Сушко

МІНІ-РЭЦЭНЗІЯ

Па-першае,
Пісана вершамі,
Па-другое,
Выданне недарагое,
Па-трэцяе,
Добра пераплецена,
Па-чацвёртае,
Сон агортвае.

Пятро Сушко

*Часам і сёння яшчэ такім чынам рэкламу-
юцца кнігі. Іх змест на іншае не цягне.*

НАЛІБАЦКАЯ НАСТОЙКА

Налі
У бакі —
І ў Налібакі!
Ой, асцярожненька:
Камель жа!
А музам ёсць там
Выбар выпіўкі:
Каму — “Камю”,
Каму — “Камейша”.

Сяргей Панізнік

У канцы 90-х мінулага стагоддзя пры
дэфіцыце моцных напояў вялікі попытам у
пітушчых карысталася настойка “Налібо-
цкая”. Паэт з-пад Налібокаў, вядома ж, не
грэбаваў тым напоем...

ВЫНЕСЕНАЕ З ДОМА КАМПАЗІТАРАЎ

Хай не мурлыкаецца коціку...
Бо там, дзе шлюбныя Саюзы,
Быць пад абцасам можна Войціку, —
Калі той чаравічак Музы.

Сяргей Панізнік

*Эпіграма з’явілася падчас так званага
паяднання творчых саюзаў. Айтар папярэ-
джвае кампазітара Войціка ад амурных
наступстваў, якія часам здараюцца ў твор-
чых пошуках.*

ПАРАДНІЛІСЯ

Ах, колькі, колькі навакол святла,
Калі глядзець на белы свет цвяроза...
Нявестаю паэзія была,

І жонкай роднай стала проза.
Цяпер на будучае думае ён, марыць:
А з кім бы парадніць і мемуары?

Уладзімір Правасуд

*Аўтар мае на ўвазе вельмі лёгка пераход
Віктара Гардзея ад паэзіі да прозы і наадва-
рот, а таксама робіць намёк на будучыя ме-
муары.*

ПАЛЕСКІ ДУБ

Наўкола ціха і ядрона.
У вокнах свецяцца агні.
Гамоніць ціха ў Мінску крона,
А на Палессі — карані.
Няма ніякага урону,
Хоць далеч гэтак пралягла:
Бо карані харчуюць крону,
Каб тая гаманіць магла.

Уладзімір Правасуд

*Маецца на ўвазе добрая заземленасць па-
эта Уладзіміра Паўлава на роднай Любань-
шчыне.*

ВЫШЭЙШАЕ ЗВАННЕ

Пісаць.

Перапісваць.

Хварэць.

Хвалявацца.

(Гаворка хоць тут не пра гэта.)

Здзяцінеў пад старасць...

І стаў называцца

Дзіцячым паэтам.

Між іншым, прыкмецім,

Завуць яго так нездарма:

Напэўна, на свеце

Вышэйшага звання няма.

Уладзімір Правасуд

Аўтар мае на ўвазе канчатковы адыход паэта Уладзіміра Мацвееўкі ў творчасць для дзяцей.

Ён удзячны Богу

За сваю “Галгофу”:

Сніў, што на крыжы распяты,

А прагнуўся — лаўрэатам.

Мікола Маляўка

Зусім нечаканую назву даў сваёй кнізе паэзіі Кастусь Жук — “Галгофа”. Разлічвай здзівіць калег смеласцю сваіх думак...

ЛЕАНІДУ ГАЛУБОВІЧУ, АЎТАРУ “ЗАЦЕМАК З ЛЕВАЙ КІШЭНІ”

Радкі збярэ, радкі паправіць,
Аддасць у “ЛіМ” ці “Маладосць”.
Прапіў усё з кішэні правай,
А ў левай — яшчэ нешта ёсць.

Мікола Маляўка

Леанід Галубовіч, які славу меў у сьлынным хароме нашай айчыннай паэзіі, нечакана і катэгарычна адмовіўся пісаць вершы, ахвяраваўшы свой талент на строгі манастырскі “пастрыг” малой прозы. “Зацемкі з левай кішэні” — так назвай ён свае прайзайчныя мініяцюры — адразу сталі тэмай многіх эпіграм. Найбольш дасціпнай у гэтым сэнсе мне здаецца чатырохрадкоўе Міколы Маляўкі.

Атрымаўшы ганарар,
Запрашае Валя ў бар,
Бо ў яе дэвіз такі:
“Піце піва, мужыкі!”

Мікола Маляўка

Неяк нечакана для многіх паэтка Валянціна Аколава напісала песню “Піце піва, мужыкі”. Але такія папулярны заклік да мужчын славы ёй не прыбавіў. Бо піва яны пілі яшчэ да з’яўлення гэтай песні.

Дзень
І ноч,
Ад вечара да рання,
Рая
Нам спявае
Пра каханне.

Мікола Маляўка

Ужо з першых вершай Раіса Баравікова сцвердзіла сябе спявачкай кахання. І тэме гэтай праз усё жыццё не здраджвае.

Ў яго штодня па макаўку турбот!
А ён не стогне. Ён не лямантуе.
А, як каваль, упарта з года ў год
У горне “ЛіМа” таланты гартуе.

Каб мелася у творах больш душы,
І каб не кпілі з крытыкі, як цешчы,
Бы сашнікі ці проста лемяшы,
Іх на кавадле то кую, то плешча.

Ва ўсіх упартых творцаў на віду
Агледзіць іх як з флангаў, так і з тылу.
Ды саўгане ў сцюдзёную ваду, —
Няхай ачахне кожны ды астыне!

Прыціхне графаман і пасквілянт, —
Каваль, вядома, узнагароды варты!
Бо нават болт ці шворан, як брыльянт,
Засвеціцца пасля такога гарту.

Васіль Макарэвіч

*Стараннасць Анатоля Казлова на яго
пасадзе галоўнага рэдактара “ЛіМа” вядо-
мая з’ява.*

МІХАСЮ ПАЗНЯКОВУ

Ён — голасам салоўкі і зубра,
А часам, як пашэніць, то і жаўра.
Як майстру залачонага пярэ,
Яму, лічы, ўсе падуладны жанры.

Васіль Макарэвіч

*Аўтар перасмейвае літаратурнае “многа-
станочніцтва” Міхася Пазнякова.*

Імя бяроствай белай бінтаваў,
Ды ратаваў ад кпінаў і ад здзекаў.
І пад канец рэабілітаваў
Ён прозвішча задротавае — Зэкаў.
Спяваў ён і пра еўню, і пра склюд,
Амністыі склаў оду, ліха матары!
Імя і стала ў рад, дзе — Правасуд,
Законнікаў і Міша Губернатараў!

Васіль Макарэвіч

*У сваім досціпе аўтар зыходзіць з прозві-
шча Анатоля Зэкава.*

Пракуды небыліцы гарадзілі,
Лічылі ўсе амаль за дзівака,
Калі сядаў, нібыта ў казцы дзіўнай,
Ён спрытна на літоўскага ваўка.

А воўк дугой адразу выгнуў шыю,
З хваста дзядоўнік грэбліва атрос.
Ды нацянькі ў захмарныя вышыні,
Празаіка адным рыўком узнёс.

Васіль Макарэвіч

*Аўтар мае на ўвазе раман Алеся Наварыча
“Літоўскі воўк”, які меў поспех у чытачоў.*

Майстры нідзе паспешна не выводзяць
Ні фігі мілагучнай, ні рулад.
Але, калі ў гняздзе сваім выводзяць,
То, ведайце, заўсёды, сакалят.

Васіль Макарэвіч

*У эпіграме падкрэслена патрабавальнасць
Вячаслава Дашкевіча да свайго ўдумлівага
радка.*

Зблізіў прозвішчам чамусьці
Слова “Дай” і слова “Не”.
Часам нават дасць камусьці,
Кроплю гэную ліне!

Казімір Камейша

*Эпіграму на Леаніда Дайнеку падкажы
дзіўны збег у прозвішчы слоў “Дай” і “Не”.*

Не спадзе з цябе карона,
Калі прачытаеш тройчы:
У Вароніне — Лявона
І Генадзя — у Варончы.

Казімір Камейша

*Тут маюцца на ўвазе вёскі Вароніна ў Кле-
цкім раёне, дзе нарадзіўся Леанід Галубовіч, і
Варонча ў Карэліцкім раёне, дзе доўгі час жыў
і настайнічай Генадзь Дзмітрыеў.*

Распісаўся ты аднак
І пляцецца ж кош радковы.
А які з цябе казак,
Знае Рыма Казакова.

Казімір Камейша

Гаворка ідзе пра частыя паездкі Алеся Пісарыка ў Маскву і яго сяброўства з вядомай паэткай Рымай Казаковай.

Настаўнік,
Майстра,
Гаспадар...
Як для пушчанца — чым не гонар!
Распальваў так “Каханьня жар”,
Як бацька свой кавальскі горан.

Казімір Камейша

Генрых Далідовіч у свой час напісаў вядомую кнігу прозы “Жар каханьня”. Бацька паэта быў вядомым пушчанскім кавалём. Усё гэта спалучылася ў эпіграму.

Нястомны і няўрымсны сам,
Свая між класікаў ёсць ніша.
Для “А” ён вершы напісаў,
Дык, можа, і для “Б” напіша.

Казімір Камейша

*Між сяброў-паэтаў Леанід Дранько-Май-
сюк праславіўся сваім вядомым лірычным цы-
клам “Вершы для “А”.*

Стрэльбу возьме на плячо
І наробіць шораху.
Не шкадуе чытачоў,
Не шкадуе пораху.

Казімір Камейша

*Хведара Гурыновіча ў літаратурным
асяроддзі ведаюць не толькі як сlynнага па-
эта, але і як выдатнага паляўнічага.*

Маладых самааддана
Песціць-няньчыць ён гатовы.
Памагае ветэрану
Той жа ўсё струмень бабровы.

Казімір Камейша

Пісьменнік Алесь Масарэнка слыве і вядомым бабраловам.

Згадзіцеся і спадары, і ледзі,
Што мэтравы наш Анатоль
Чаго-чаго, а п'есак надзялендзіў...
Як скласці на гарышчы — трэсне столь.
Па шчырасці, драмдругі, гэта вам
Быў выклік зроблены, а не багам.

Раман Тармола-Мірскі

Адкрыта кажучы пра незвычайную пладавітасць драматурга Анатоля Дзялендзіка, айтар эпіграмы мае на ўвазе і яго саборніцтва з "чэмпіёнамі" драматургічнага цэху, і яго п'есу "Выклік багам".

Колькі можна гвалціць, Вася,
Прысвячэннямі калег?
Досыць! Хопіць! Адвулканься!
Прад Везувіем пакайся:
Пачарнеў наўкола смех...

Раман Тармола-Мірскі

*Васіль Макарэвіч у свой час захапіўся
быў вершамі-прысвячэннямі. Добрую долю
саюзаўскага спісу твораў у славіў ён сваімі
вершаванымі радкамі.*

Пачаўся Клышка з буквара,
Як з неба птушка ці гара...
Хаця да гэтага жыў верша духам,
У крытыцы грымеў, як гром.
Пабегаў і за байкаром,
Як той за мухаю, з абухам.

Раман Тармола-Мірскі

*У сваёй эпіграме аўтар улічыў творчыя
заслугі шанойнага Анатоля Клышкі, але зга-
даў-такі, як той абвінавачваў вядомага бай-
кара ў драбнатэ'і ў артыкуле "За мухай з
абухам".*

Пад вярбою Вера мыла ручнікі,
Сціпла ўсім назваўшыся Аленай...
З ручнікамі пройдзе праз вякі!
Ад бялізны іншай ... меней плёну.

Раман Тармола-Мірскі

Творчую славу паэтыцы Веры Вярбе прынесла вядомая песня “Ручнікі”, якая стала сапраўды народнай. І чамусьці пасля яе ўсё тое таленавітае, што пісалася паэткай, заўважалася слаба.

Яўген хаця і з роду каршукоў,
Але на паляванне позна выйшаў:
Як быццам настраляў ён строф, радкоў,
А прыглядзішся — дробненькія мышы.

Раман Тармола-Мірскі

Яўген Каршукоў нейкі час даволі трывала “зазямліўся” на прозе. А потым махнуў на ўсё рукою і падаўся ў паэзію. А там, аказваецца, “зазямляцца” яшчэ цяжэй.

ПАЭТУ-АВАНГАРДЫСТУ

Пра што ты пішаш і крычыш,
(Скажу табе я прама),
Не разумеюць чытачы
І ты, відаць, таксама.

Міхась Пазнякоў

*Многія з маладых паэтаў сёння пішуць
суцэльным кодам, самі не ведаючы да яго
ключа. Дзе ўжо тут знайсці сэнс напісанага
гаротніку-чытачу.*

Публіцыстычны
Ці лірычны,
Гумарыстычны,
Ці эпічны,
Заўсёды верш яго —
Касмічны.
І Богу ён
Даўно сваяк,
Бо кнігу ў космас
Браў зямляк.

Міхась Пазнякоў

Беларуская паэзія адзіная ў свеце пабывала ў космасе. Пашчасціла на такую ўдачу Васілю Зуёнку. Сёння гэта ўжо факт, што яго паэтычную кнігу браў з сабой у космас зямляк Васіля Васільевіча касманайт Уладзімір Кавалёнак. Як бачым, наша паэзія ўсе бліжэй і бліжэй да Бога.

Калі ствараў ён “Радавых”,
Усім вядома стала,
Што будзе Аляксей за іх
Між драматургаў генералам.

Міхась Пазнякоў

*Драматург Аляксей Дудараў нечакана для многіх напісаў п’есу пра вайну “Радавыя”.
Твор прынёс айтару заслужаную славу.*

Ён аднаго пражайца хваліў,
На кожны новы твор ягоны
Артыкул за артыкулам страчыў,
Нібыта ў аўтара ўлюблёны.
Адпачываючы ад клопату такога,
Любіў чытаць пражайца другога.

Міхась Пазнякоў

ТАКІ ЧАС

Бацька-рысь падлетка-рыся
Павучаў:

— Жаваць вучыся!

Хто каго перажуе,

Той таго перажыве.

Уладзімір Ермалаеў

Гэта эпіграма напісана пасля так званага перабудовачнага часу, адкуль вынікае і сама навука выжывання.

ЦІ ТЫМ ТЫ ДУМАЛА?

(З народнага)

Эх, думала, думала —

усё перадумала,

Думала, думала,

думала я.

А як падумала:

“Чым жа я думала?

Лепш бы не думала”, —

думала я.

*Гераіня гэтай эпіграмы шмат думала.
І раптам такое расчараванне...*

СПРЭЧКА

На Алімп узабраўся Законнікаў,
Губернатараў лез —
Ды дарма.
Правасуд пазірае спакойненька:
Трыбуналава штосьці няма.

На Алімпе адзін з іх — карону
Захапіў, на макушку ўссадзіў.
Ты, Законнікаў,
Па закону
Сваіх браццяў карай і судзі!

На адным не зайграюць гармоніку,
Быць не можа гаворкі тут:
Губернатараў —
Не Законнікаў,
Трыбуналаў —
Не Правасуд!

Мікола Чарняўскі

*У шэрагах літаратуры ёсць творцы, про-
звішчы якіх так і просяцца, каб іх звязалі з
юрыспрудэнцыяй.*

Не зарасце Парнас імхом,
Не дам я музам кволіцца.
Сяджу на вожыку вярхом —
І хочацца,
І колецца!

Мікола Чарняўскі

У свой час вядомы парадыст Георгій Юрчанка, адзін з аўтараў “Вожыка”, выдаў зборнік пародый “Вярхом на вожыку”.

Думкі ядраныя, думкі млосныя,
Як маўмыры, снуюць, мітульганяцца.
Жураўліная ноч трывожная,
Адкажы мне,
Ці хутка раніца.

Мікола Чарняўскі

Міхась Вышыньскі ў беларускай прозе пакінуў, як кажуць крытыкі, прыкметны след. А вось яго апавяданне “Трывожная ноч” паслужыла тэмай для эпіграмы.

МАСЦІТЫ

Дарогу на Парнас масціў
З цаглін-тамоў
Уласных.
На што паскардзіцца
Ён мог?
Сам не трымаў у тайне:
“Адным мяне
Пакрыўдзіў Бог —
Вялікі талент
Даў мне”*.

Мікола Чарняўскі
(*Так пажартаваў Іван Чыгрынаў з сябе.)

У мяне ніколі з Тычкай
Не было, дальбог, сутычкі.
А прызнацца, мо й дарэмна —
Сутыкнуцца з ёй прыемна,
Бо ў яе, на што ні глянь,
Кожная натхняе грань!

Павел Саковіч

Усё, што тычыцца самой Галіны Тычкі, гарантуе аўтар, цалкам адпавядае праўдзе. Бо ведае ён сваю “гераіню” па сумеснай працы ў часопісе “Польмя”.

Даўно як родны
стаў для нас Ганад,
Таму й завём яго мы
проста Гнат.
А прозвішча ягонае здавён
Нагадвае нам чымсьці...
чарак звон.
Ды ён для нас
зусім не Чарка-ман,
А паважаны ўсімі Чарка-сан!

Павел Саковіч

*Нястомны Ганад Чарказян даўно стаў
сваім у Беларусі. Зямлю і людзей нашых
любіць адданай любоўю горца.*

Каб свой узняць аўтарытэт,
Навум абраў нейтралітэт.
І з розных партый —
вунь іх колькі —
Ён любіць...
шахматную толькі.

Павел Саковіч

*У літаратуры Навум Гальпяровіч працуе
спакойна і немітусліва, не кідаючыся з адной
крайнасці ў другую. Творцу імпануе спакой
шахматыста.*

Ён запрасіў наведаль "ЛіМ":
"Прынось што-небудзь, паглядзім"...
Засела думка ў галаве такая:
На што ён гэта намякае?

Павел Саковіч

*Памяркоўны і часта майклівы Юрась Сві-
рка быў сціплы на пахвалу іншых, не любіў
панібратства, да аўтараў "ЛіМа" адносіўся
аднолькава паважліва і стрымана.*

Ты з творцамі заўжды дружыў,
Хоць меў на многіх... негатыў.
Не насцярожвае, аднак,
Мяне ніколькі гэты факт.
Заўжды разглядваю з ахвотай
Табою зробленае фота.
З удзячнасцю за тое, Крук,
Перад табой сагнуўся ў крук!

Павел Саковіч

*У літаратурных колах імя фотамайстра
Уладзіміра Крука гэтак жа знакамітае, як і
імя яе лепшых творцаў.*

Блінцы, як сонейкі ляжаць.
Пакуль цяпло іх не пагасла,
Смятанку б трэба заказаць,
Ці можа лепш ... паклікаць Масла?

Павел Саковіч

*А гэта прысвячэнне сваёй рэдактарцы
Алене Масла П. Саковіч якраз прыдумаў на
Масленіцу.*

Я вам паклясціся гатоў,
Што Клышка — самы першы класік,
Бо вучаць дзеці шмат гадоў
Яго “Буквар” у першым класе!

Павел Саковіч

*“Буквар” Анатоля Клышкі надоўга прапі-
сайся ў беларускай школе. З 1969 года па ім
вучацца нашы дзеці.*

АДАМ ГЛОБУС

Не Той — сучасны ён Адам,
І больш высокі ў хлопца тонус:
Не толькі Еву —
шмат меў дам,
І пракаўтнуў не яблык —
глобус!

Павел Саковіч

*Адам Глобус (ён жа Адамчык) — фігура
неардынарная. Вядомы літаратар, бізнесмен,
якога любяць не толькі чытачы, але і “чы-
тачкі”. Адным словам, неардынарны вобраз
заслугоўвае неардынарнай эпіграмы.*

УЛАДЗІМІР КАРЫЗНА

Калі ён уваходзіць у пакой,
Ускочыць хочацца
па стойцы “смірна!”
Хоць ён не генерал і не Герой,
Затое аўтар нашага Дзяржгімна!

Павел Саковіч

*Хоць аўтар Гімна не быў чыноўнікам, але
пра яго можна смела сказаць: дзяржаўны ча-
лавек.*

АНАТОЛЬ ЗЭКАЎ

Ён стаў чужы сярод сваіх —
Лёс парадыста гэтакі.
Затое свой сярод чужых...
Дык з зэкаў ён, ці з Зэкава?

Павел Саковіч

*Само прозвішча “правакуе” калег на напі-
санне эпіграм. Тым больш, калі разам працу-
еш у “Вожыку”...*

МІКОЛА МАЛЯЎКА

Хоць ён вырас вунь які,
А Маляўка ўсё ж такі.
Можа, гэта і цудоўна:
Дзецям ён нібыта роўня!

Павел Саковіч

М.Маляўка даўно звязаў свой лёс з “Вясёлкай”. Любіць дзяцей, любіць пісаць пра іх вершы. Любяць і пра яго пісаць...

РАІСА БАРАВІКОВА

О дзе ты, дзе ты, маладосць былая...
Чаму былая? Не сумуйце, Рая:
Прыйшла нарэшце маладосць другая.
Няхай зайздросніцы
кусаюць локці,
Адчуўшы росквіт
Вашай “Маладосці”!

Павел Саковіч

Раіса Андрэеўна звязала свой лёс з “Маладосцю”. І не прагадала...

УЛАДЗІМІР МАЗГО

На любыя здатны цуды,
Абхітрыў ён Пасейдона:
І злавіў на “Цуда-вуду”
Не русалку — “Купідона”!

Павел Саковіч

У. Мазго — “вясёлкавец”. Мае некалькі літаратурна-грамадскіх узнагарод. Дык хіба ён у гэтым павінен, што яго ўзнагароджваюць?..

ДЫЯЛОГ З РАІСАЙ БАРАВІКОВАЙ

І талент сэрца, і свае гады,
І горкі смутак, і настрой прыўзняты —
Я ўсё аддаць гатова маладым,
Выключна ўсё...
— Ці возьмуць, птушаняты?

Кастусь Жук

Лірыка Раісы Баравіковай зайсёды прыцягвала сваёй спавядальнасцю, “разнасцежнасцю” душы, пачуццёвасцю. Аўтар паспрабаваў выклікаць паэтку на своеасаблівы дыялог.

НАСТАЎЛЕННЕ ГЕНАДЗЯ БУРАЎКІНА

Дбайце лепш пра ямб, харэй —
Раю па-братэрску я!
А пасады, хлопцы, — дрэнь,
Нават міністэрскія.

Кастусь Жук

*Паэт Генадзь Бураўкін, маючы за плячыма
вялікі жыццёвы і творчы вопыт, вядома, мог
даць такую параду маладзейшым творцам...*

Філасафічна ўвесь напружаны,
У музах — не ў малой пашане.
Ён можа,
Гледзячы на лужыну,
Верш напісаць — было б жаданне.

Кастусь Жук

*Аднойчы паэт Анатоль Вярцінскі (так
вынікае з яго вядомай паэмы) адправіўся ў
камандзіроўку. У чужым горадзе ён застаўся
без начлегу — не знайшлося месца ў атэлі.
Бяссонную ноч паэт правёў у начным скверы,
пішучы філасофскую паэму.*

ВЫСНОВА

Якія б ні былі слабыя творы,
Друкуюць тых, хто лаўрэат ці хворы,
Тых, у каго вяселле ці хаўтуры,
І гэта, як сцвярджае крытык Хмуры,
Найзалацейшы Фонд макулатуры.

Яўген Міклашэўскі

*Працуючы літкансультантам у Саюзе
пісьменнікаў, Яўген Міклашэўскі. паназіраў,
як друкуюцца слабыя творы аўтараў у перы-
ядычных выданнях...*

“Як плача скрыпка!” — кажуць нездарма.
Нідзе аркестра без мяне няма,
Бо я царыцай музыкі лічуся.
Ды мне Міхась чамусь далі імя,
І з той пары праз слёзы я смяюся.

Яўген Міклашэўскі

*Аўтар паспрабаваў разгадаць тое, што
часам творыцца не на паперы Міхасём
Скрыпкам, а ў ягонай душы. І выйшла, што
гэта — смех праз слёзы. А прозвішча ж да-
зваляла іграць першую скрыпку ў аркестры
нашай літаратуры.*

ПРА АЎТАРА ДЗІЦЯЧЫХ КНІЖАК

Пачаў пісаць пенсіянер,
Той-сёй смяецца: выжыў з розуму!
Дарэмны гэта недавер:
Ён мае што сказаць цяпер
Тым, хто яшчэ не мае розуму.

Яўген Міклашэўскі

*Не сакрэт, што многія паэты ў старасці
пачынаюць “пісаць” для дзяцей.*

Век наш і адчайны, і суровы.
Ісціну банальную грызу.
Бюракрат адрокся ад каровы,
А Шамякін — ледзь купіў казу.

Мікола Мятліцкі

*У няпросты час так званай перабудовы
стаў пачуваць сябе беднавата і славуты
Іван Шамякін. Аднойчы пісьменнік адчайся і
набыў казу. Для дачнікаў, дзе ён трымаў той
жывы даільны “агрэгат”, гэта было і нечака-
насцю, і вялікім сюрпрызам.*

Тварыць нялёгка ў цемрыве начэй
Яму ў Маскве святлістых вершаў гронкі.
Ды распазнаць было шчэ не лягчэй
Дар паэтычны ў будучае жонкі.
— Рублеўская? О, гэта, хлопцы, мара!
У прозвішчы —
Звон-шоргат ганарара!

Мікола Мятліцкі

Са сваёй будучай жонкай паэткай Людмілай Рублеўскай Віктар Шніп пазнаёміўся ў Маскве, калі вучыўся на ВЛК на паэта. Аўтару эпіграмы падалося, што адным са спакуслівых элементаў гэтага шлюбавання было прозвішча Людмілы.*

*(*ВЛК — Вышэйшыя літаратурныя курсы.)*

Ён вуліцаю бескароўнай
Прайшоў з даёнкай,
вершаў поўнай.

Мікола Мятліцкі

Мікола Маляўка выдаваў кнігу “Аднаваскойцы”. Усё ішло гладка. І тут цэнзура

*прыдралася да верша “Вуліца бескароўная”.
Доўга яшчэ чыхвосцілі паэта за тую беска-
роўную вуліцу, пакуль бескароўнымі не сталі
цэлыя вёскі.*

Ён не на ўкоўзанай дарозе
Падаў руку сапраўднай прозе.
Начэй бяссонных не хапала.
“Пішы, Алег”, — шаптаў Купала.
І ён, забыўшыся на вершы,
У “ЖЗЛ” пагрукаў першы.

Мікола Мятліцкі

*Славутая серыя “Жизнь замечательных
людей” доўгі час не мела беларускай кнігі.
Гэты прабел запоўніў Алег Лойка, выдаўшы
кнігу пра Янку Купалу.*

Цяжка жонцы дэпутата:
Спіць не з ёю ён —
З мандатам.

Янусь Малец

*Калі асоба народнага дэпутата доўгі час
лічылася недатыкальнай, дык гумарысты ўсё
ж гэтай далікатнай тэмы “датыкаліся”.*

ПРАФЕСАР ПА КАХАННІ

Хто ў вершах з заміраннем
Эратычна няньчыць гук?
То прафесар па каханні
Леанід Дранько-Майсюк.

Янусь Малец

У творчасці Леаніда Дранько-Майсюка галоўная тэма — каханне. Відаць, па гэтай прычыне і патрыятычныя вершы гучаць часта даволі ціха.

ЛЯ АДНОЙ З РЕДАКЦЫЙ

Кажа аўтар: “Я ж маліў:
Мне патрэбен Цвірка.
А чамусьці завялі
Вы мяне да Свіркі”.
“Свірка! Цвірка! —
у адказ —
Ну няўжо так важна?
Будзеце ў наступны раз
Гаварыць выразна!”

Янусь Малец

Два сьлыньныя паэты — Юрась Свірка і Кастусь Цвірка — заўсёды сумленна працавалі на паэтычнай ніве, былі на слыху ў чытача і крытыкі. І ўсё было б добра, каб не падабенства прозьвішчаў. Свірку часта называлі Цвіркам і, наадварот, Цвірку — Свіркам. Нават ганарары аднаго часта плацілі другому.

Пэўна ж, усё гэта крыху бянтэжыла творцаў. К. Цвірка нават спрабаваў крыху змяніць сваё прозьвішча. Аднак пазней ад гэтай задумы адмовіўся.

З ТУТЭЙШЫХ

Ёсць — Рагойша, ёсць Камейша,
Хто з іх горшы, хто з іх лепшы,
Тут не трэба напінацца,
Каб у гэтым разабрацца.
Тут галоўнае — яны
Не з нарманскай стараны,
Хоць і “ойшы”, хоць і “ейшы”,
А да чорцікаў — з тутэйшых.

Янусь Малец

У гэтай эпіграме аўтар “зачапіўся” за сугучча прозьвішчаў Вячаслава Рагойшы і Казіміра Камейшы.

Між знакамітых і не надта
Гардзеі, відаць, найбольш багаты.
Сваю ён вуліцу ўжо мае,
Хоць менш за ўсіх пра славу дбае.

Анатоль Зэкаў

Ганцавіцкія землякі паэта і празаіка Віктара Гардзея вельмі ўважлівыя і чуйныя да яго творчасці. І адзіную вуліцу ў роднай вёсцы яшчэ пры жыцці назвалі яго імем. Выпадак даволі рэдкі. Але ці выпадак гэта?

Пісаў то прозу ён, то вершы —
Быў не апошнім і не першым.
Аднак за вершы і за прозу
Не меў падзякі ад п'янтосаў.
Стварыў “БЕЛПІ” — любы згадае,
Хто хоць бы крыху выпівае.

Анатоль Зэкаў

Леанід Дайнека даволі трывала цвёрдзіў сябе і ў паэзіі, і ў прозе. Гэтага ніхто не аспрэчыць. Ды не пашкодзіла слава, якую ён займеў, стварыўшы фірму “БЕЛПІ”, назва

якой падказвае, што звязана яна з выпускам
неслабых напояў.

Вам скажа кожны меляман,
У чым мелодыі выток:
Ты ў музыцы сапраўдны Хан,
Хаця і з прозвішчам Ханок.

Анатоль Зэкаў

*Кампазітару Эдуарду Ханку рэклама
не патрэбна. Яго меладычныя песні некалі
спявай увесь вялікі Саюз, спяваюць і сёння.*

КНІГІ

Адну, каб сон прагнаць, бяруць,
Другую — каб хутчэй заснуць.

Васіль Жуковіч

*На вялікі жаль, існуе і такая ацэнка літа-
ратуры. Вядома ж, з таленавітай кнігай не
заснеш.*

ГОРА-КІРАЎНІК

Не думаў — галавой ківаў,
Але навукай кіраваў.

І доўга плакала навука:
“Калі мая мінецца мука?”

Васіль Жуковіч

*Шмат дзе яшчэ ў нашым жыцці бачыш і
такіх кіраўнікоў.*

НА ЎСТУПНЫМ ЭКЗАМЕНЕ

Стаяў, маўчаў хлапец, як пень.

Маўчаць гатоў быў цэлы дзень.

— Чаго ж вы падаліся ў інстытут?

— Ды родны дзядзька мой працуе тут.

Васіль Жуковіч

*Сваяцтва, як бачым, не лепшая гарантыя
пры паступленні ў ВНУ.*

ПАЧАТКОВЕЦ НА ЛІТРАЗДАРОЖЖЫ

Як пайду направа —
Траплю я да Свіркі ці то Цвіркі.
Як пайду налева —
Траплю я да Цвіркі ці то Свіркі.
Я пайшоў бы прама,
Ды і там таксама
Ці то Шніп, ці то Шруб,
Ці то Шыш, ці то
Сыс —
Не прыпомню, каб ён скіс!

Віктар Шніп

*Усе мы былі пачаткоўцамі, баяліся адчы-
ніць літаратурныя дзверы. Прозвішчы, ма-
гчыма, калісьці былі і больш унушальныя. Ды
сёння іх збег і падабенства можа і напалохаць.*

ВЕЧНА МАЛАДЫ КРЫТЫК

А ён між крытыкаў смялейшы,
Ён смела можа стружку зняць
З Мазго, з Хвалея ці Камейшы.
А вось каб з Сыса распачаць,

Няма ў яго на гэта злосці.
Сядзіць, сапе, пускае дым.
Нясмелы ён па маладосці...
І будзе вечна маладым.

Віктар Шніп

У бар ён ходзіць, як на працу,
І каву п'е і п'е каньяк.
Пачаў класічна напівацца...
Ды класікам не стаў, бядак.

Віктар Шніп

*Можна не выбіцца ў класікі, але паводзіна-
мі класіка авалодаць зусім няцяжка.*

Ён з Дантэ самім размаўляе на “ты”,
Засвоіўшы пекла школу,
Скарынкін бліжэй цяпер да Скарыны,
Чым Мірскі Раман да Тармолы.

Эдуард Акулін

*У гэтай эпіграме айтар закрануў двух тво-
рцаў. Праўда, невядома каго больш удзячна:*

ці Уладзіміра Скарынкіна за яго пераклад Дантэ, ці Рамана Тармолу за ягоную прыстаўку да прозвішча “Мірскі”.

З упартасцю Сізіфавай
без лішніх парафраз
ён дзень за днём успіхвае
свой “Камень” на Парнас.

Эдуард Акулін

Раман Генрых Далідовіча “Гаспадар-камень” быў цёпла сустрэты крытыкай і чытачамі. Аднак ствараўся ён не без цяжкасцей...

У Мірыка з Адамам,
у хоку — усё хакей.
Гульня ў пустую браму —
бяспройгрышны хакей...

Эдуард Акулін

Тут айтар напракнуў братой Адамчыкаў за іх захапленне хоку. Можа, і пераканаў хлопцаў, што тая японская форма на роднай глебе выглядае зусім чужою.

“ПРАБІЎНЫ” АЎТАР

Мае голас вельмі звонкі
І заводзіць ім у зман.
Напісаў адну старонку.
А шуміць на ўвесь раман.

Мікола Вяршынін

*Ад такіх аўтараў заўсёды шмат шуму, а
таленту малавата...*

НЕ ТОЙ РОСТ

Пясняр нямала пыхі мае,
І нос высока ён трымае.
Ды толькі ўсім здаецца: нос
Яго самога перарос.

Мікола Вяршынін

*Тут Мікола Вяршынін мае на ўвазе нека-
торых ганарыстых аўтараў.*

ПРАЗАІК-СКАРЖНІК

Ён галавы на злом
Над скаргамі ішачыў,
У прозе касталом
Ды і ў жыцці няйначай.

Юрка Голуб

*Паэту часамі ў прозе відаць куды далей,
чым самому прэзаіку.*

НАЗІРАННЕ

Рыдлёўку ў слынных Куранёў
Пазычыць бы нядрэнна,
Каб дакапаць да каранёў
Уласнае карэнне.

Юрка Голуб

*Эпіграма нагадвае параду многім мала-
дзейшым прэзаікам, якія, пішучы свае творы,
часта ўнікаюць родных каранёў.*

ЗНАК ХАЛТУРЫ

Каб паказаць сябе з радка,
Узняўся на катурны.
Ды ўверсе корак кадыка
Тырчыць,
Як знак халтурны.

Юрка Голуб

*Знакаў і прыкмет халтуры ў літаратуры
нямала.*

Не пусціць абы-што ў друк
Маўклівы, як барсук, Марук.
Бо вельмі ж цвёрдая рука
У Валодзі Марука.

Яўген Хвалей

*Маўклівы па натуры Уладзімір Марук зай-
сёды слыў прынцыповым рэдактарам. Гэтак
жа ён адносіцца і да ўласных твораў. “Цвёр-
дую руку” яго, кажуць, адчуў і Я. Хвалей...*

Авёс на полі бацька сеяў —
З яго ўзышоў Рыгор Яўсееў.
А кроплі той “жытнёвай роскі”
Упадабаў Рыгорка з соскі.

Яўген Хвалеі

Вясёлага, светлавалосага Рыгора Яўсеева ў літаратурных колах часам называлі “аўсяным чубам”.

Не падкладу нікому міну я,
Бо гэта ж страшна — о-го-го!
Хай лепш завуць мяне —
САЎМІНавіч,
У гэтым сэнсе:
Я — МАЗГО.

Яўген Хвалеі

У эпіграме абыгрываецца прозвішча і імя па бацьку паэта Уладзіміра Мазго.

Хоць я і надта малады,
Але праклаў праз лес дарогу.
Вы, можа, бачылі сляды? —
Хоць неглыбокія,
Ды многа.

Уладзімір Скапа

Уладзімір Скапа доўгі час працаваў рэдактарам абласной газеты “Віцебскі рабочы”. Студэнтам пісаў вершы. А ў пачатку шасцідзясятых так адрэагаваў на “нашумелую” кнігу Барыса Сачанкі “Дарога ішла праз лес”.

Зноў ад рання да змяркання
Ліс, звяруга, баравы,
Піша вершы пра каханне,
Закахайшы рукавы.

Іван Пташнікаў

У студэнцкія гады Арсень Ліс, сёння вядомы навуковец і літаратуразнаўца, шмат пісаў вершай пра каханне. Гэтым і напасіўся на эпіграму.

Чытаць і не набіць аскомы,
І перачытваць зноў і зноў.
Хоць аўтар нам і невядомы,
Радкі ж вядомыя даўно.

Казімір Камейша

АҰТАРЫ НЕВЯДОМЫЯ

Заўсёды ён мужны і стойкі,
Не кожнаму цісне руку.
І ўсе паэтэсы, як сойкі,
Сядзелі на ніжнім суку.

Анатоль Вялюгін шчыра падтрымліваў пачынаючых паэтаў, калі адчуваў у іх талент. Шмат блаславіў у літаратуру “адмірал паэзіі” і славных сёння паэтаў. Увесь ягоны клопат пасля абрастаў жартамі...

Мы пісалі, не гулялі,
Зараблялі, як тузы.
Эх, дарэмна прамянялі
Мы майхры на матузы.

З 1944 па 1948 год Дзяржаўнае выдавецтва БССР узначальваў Сцяпан Майхровіч. На гэтай пасадзе яго змяніў Захар Матузаў. Пісьменнікі чакалі лепшага, а атрымалі горшае.

Маю нейкія шанцы,
Нешта ёсць у кубельцы.
Нарадзіўся я ў Шклянцы,
А памру ў бутэльцы.

Родная вёска Шклянцы Эдуарда Зубрыцкага знаходзіцца ў Дошыцкім раёне.

Адзін рэдактар, вельмі хіжы,
Калі ў с...у прыпакло,
Хацеў паставіць ЛіМ на лыжы,
Але краплення не было.

*Неяк на агульным сходзе пісьменнікаў яшчэ ў мінулым стагоддзі, разглядалі рэдакцыйныя справы літаратурных выданняў. Шмат крытыкі з вуснаў пісьменнікаў прагучала ў адрас ЛіМа. І тут апраўдвацца пачаў рэдактар выдання Хведар Жычка. “Мы,— ка-
заў ён,— у адрозненне ад іншых маем цесную сувязь з грамадскасцю рэспублікі. Неяк былі ў адной школе, пацікавіліся, у чым там ёсць пільная патрэба. Паскардзіліся на недахоп лыжаў. Вось мы і закупілі для іх лыжы”. Тут жа з галёркі паляцела паперка з эпіграмай.*

У “Полымя” вершаў ты лепш не нясі.
Ты нават туды іх не тыркай.
Бо тут жа зарэжуць іх два Кастусі —
Кірэенка або Цвірка.

*Адзін час у часопісе “Полымя” працавалі
два паэты-Кастусі. Часопіс узначальваў Ка-
стусь Кірэенка. Ададзела паэзіі кіраваў Ка-
стусь Цвірка. Многія аўтары скардзіліся на
звышпапрабаваўнасць абодвух.*

АҰТАЭПИГРАМЫ

ЭПІГРАМА НА САМОГА СЯБЕ

Завуць мяне Янка Купала,
З бяды я песенькі складаю.
Пазнаў людзей і свет ці мала,
Вось дзе радзіўся, ды не знаю.

Янка Купала

*Тут народны пясняр, напэўна, мае на ўва-
зе свае частыя дзіцячыя вандраванні з баць-
камі-арандатарамі.*

НА САМОГА СЯБЕ

На вуліцы шуміць пурга,
На вуліцы мяце мяцеліца,
За творамі Шушкевіча чарга,
Ажно вачам маім не верыцца.

А, можа, гэта ў сне было,
Усю ноч гняла мяне бяссонніца.
Кранаю потнае сваё чало
І адчуваю, як вянок лаўровы колецца.

Станіслаў Шушкевіч

Каб крыху пацвяліць сяброў-калег, якім так жадалася літаратурнай славы і лаўрай, Станіслаў Шушкевіч вырашыў “узвялічыць” сябе хоць такім чынам.

АЎТАЭПІГРАМА

Калі як-небудзь зноў, магчыма,
Закіне лес мяне ў Люблян —
Хачу цяпер прызнацца шчыра,
Куды перш-наперш я загляну.
На зло спалоханаму звону,
Што прагучыць з маральных вышак, —
Найперш зайду ў карчму “Эмону”
І вып’ю сліваўкі кілішак.

Ніл Гілевіч

Паэт Ніл Гілевіч, дзякуючы перакладам якога балгарскую паэзію мы ведаем гэтак жа, як сваю, у эпіграме з гумарам ды добрымі згадкамі сумуе на Любляне.

НА САМОГА СЯБЕ

Пішу затупленим пяром
Муру з хлуснёй уперамешку
Бо не гару святым агнём,
А тлею галавешкай.

Хведар Жычка

Па гэтай эпіграме можна меркаваць аб самакрытычнасці аўтара, якому падалося, што не гарыць ён творча, а “тлее галавешкай”.

ВОДПАВЕДЗЬ

Калі і п’ю я, дык сваю,
На нагах сваіх стаю.
А другія партачы
П’юць пад коўдраю ўначы.

Анатоль Астрэйка

Аднойчы на нейкім сходзе Анатоля Астрэйку паміж іншым папракнулі, што той часам залішне захапляецца чаркай. Папрок той успрыняў спакойна, але ў сваёй эпіграме наконт гэтага папракнуў нават іншых.

АЎТАЭПІГРАМА

Са мною справа ясная.
Пара даўно намыліць шыю.
Як не выходзяць вершы ўласныя —
Я парадырую чужыя.

Анатоль Зэкаў

ІРАНІЧНЫ АЎТАПАРТРЭТ

Я стопрацэнтны славянін,
Як доказ — прозвішча Саковіч.
Ды ўзяць карціць мне псеўданім,
Што смеху варты: ПейСаховіч...

Павел Саковіч

САМАІРОНІЯ

Які тут сакрэт,
Я пішу для вякоў,
Вялікі паэт
З Малых Навікоў!

Казімір Камейша

АЎТАЭПІГРАМА

Нейкі лірык Ермалаеў
Праўды ўсё жыццё шукае.
Ды чамусьці праўда тая
Хвост пакажа і знікае.
Раззлаваўся — вашу маць! —
І сатыру стаў пісаць.

Уладзімір Ермалаеў

НАКОНТ ПРОЗВІШЧА

Як толькі вымавіў я “Мама” —
Была гатова эпіграма.
Ды я зусім яшчэ не ведаў,
Што там адбудзецца далей:
Імя дала мне маці “Хведар”,
А бацька — прозвішча “Алей”.

Яўген Хвалеі

Ён літпрыстойны зблізку і здаля,
Ды ў эпіграмы не шкадуе перцу.
Сказаў нам: “Дулі будуць апасля”,
А не сказаў: пад нос ці на талерцы.

Мікола Шабовіч

Аўтар тут мае на ўвазе кнігу гумару Уладзіміра Ермалаева “Дулі будуць апасля”...

Як ні хавайся ты, Яўген,
За псеўданім — чытач пазнае,
Будзь ты Занёманскі Аўген,
Будзь ты Рагоз ці нават Кмен,
Будзь ты хоць Жэня з-пад Дуная.

Мікола Шабовіч

М. Шабовіч намякае тут на псеўданімы Яўгена Хвалея, за якімі ён хаваўся, рыхтуючы для выдавецтва “Юнацтва” кнігу пра Нёман.

Ён мае чулую душу,
Такі спакойны, светлы нораў.
Чаму ж яго штогод прашу:
“Пакінь хоць пару наватво-
раў”.
А ён схіляе вочы долу
І ўсё ківае... на Міколу.

Мікола Шабовіч

*Гаворка, хутчэй за ўсё, ідзе пра рэдакта-
рскую прынцыповасць і непакіснасць Вадзіма
Спрынчана. А “ківае” ён, відаць, на рэдакта-
ра часопіса “Полымя”.*

**ІНШАЕ, СМЕХУ ВАРТАЕ
ГУМАРЫСТЫЧНЫЯ ВЕРШЫ**

ТЫДЗЕНЬ П'ЯНІЦЫ

У нядзелю п'е, лайдачыць,
Свету божага не бачыць.
Панядзелкам спіць пад плотам
І рыгае прост балотам.
У паўторак як праспіцца,
Пачынае ўжо хваліцца.
Серада — ідзе пахмелле —
Выпівае для вяселля.
П'е ў чацвер без перадышкі.
Ліжа шклянкі і кілішкі
І, чакаючы нядзелькі,
Сушыць з пятніцы бутэлькі.
У суботу ж п'е, гуляе,
Цэлы тыдзень прапівае.

Улад. Уніцкі

ЯК ХТО КАХАЕ

Кухарка — гарача.
Цукернік — салодка.
Урадовец — афіцыйна.
Гімназісты — класічна.
Доктар — смяротна.
Бамбардзір — агніста.

Кааператар — супольна.
Журналісты — сенсацыйна.
Тэолаг — набожна.
Паэт — фантастычна.
Дурань — верна.

Зіз

...Сустрэў яго аднойчы ля хаты
І спытаўся пры людзях,
Скажы: “Нашто нашы дзяўчаты
Гадзіннік носяць на грудзях?”
І што ж сказаў, як вам здаецца?
А вось што ўчуў ад Тамаша:
— Усё ж хоць што-небудзь
ды б’ецца
Там, дзе не б’ецца “ні шыша”!

Я. Башкір

Гэтыя гумарыстычныя вершы, дакладней, малая іх кропля, узяты з часопісаў “Маланка”, “Авадзень”, “Асва”, якія ў 20—30-я гады мінулага стагоддзя выходзілі ў Заходняй Беларусі.

ПМК

Некранутая рука
Мазалём — ні разу.
Я працую ў ПМКа.
Гэта не абраз.
Што такое ПМКа?
Папрашу запомніць:
Гэта мара дзецюка —
Пакуль Мама Корміць!

Уладзімір Рунцэвіч

*Абрэвіятуру ПМК здольны расшыфраваць
кожны. Гэта — Перасоўная механізаваная
калона. А вось Віктар Рунцэвіч знайшоў ёй
іншае прачытанне.*

Гаварылі мне старыя,
Хто ж ім верыць не прывык?
У жанчыны, знай, даўгія
Толькі волас і язык.

Міхась Васілёк

У цябе жаданне
І ў мяне жаданне.
Зложым гэта разам
Будзе ў нас каханне.

Мікола Гамолка

ТРЫ ПАРЫ

Гультай не любіць тры пары:
Уранні — росна,
Удзень — млосна,
Увечары — камары.

Васіль Вітка

У КРЫЧАВЕ КРЫЧАЦЬ

У Рэчыцы купаюцца,
У Парычах парацца,
У Крычаве крычаць,
Аж у Клічаве чуваць.

Васіль Вітка

ХТО КУРЫЦЬ

Хто курыць,
Таго чэрці ў пекла тураць,
А хто нюхае тытунь,
Таго тураць і адтуль.

Васіль Вітка

ЯГЛЫ

Калі ты нам таварыш,
Што на вячэру зварыш?
— Звару яглы,
Каб не еўшы,
Спаць ляглі.

Васіль Вітка

Па творах Пімена Панчанкі можна меркаваць, што ён выключна пяшчотны лірык ды баявіты публіцыст. А па натуры ён яшчэ быў і непараўнаным гумарыстам, чалавекам шчырага народнага досціпу. А неяк у вольны час паэт склаў для сябе жартоўны спіс тых секцый, якія маглі б існаваць у пісьменніцкім Саюзе. “Пагуляў”, як кажуць, па прозвішчах. І вось што з гэтага атрымалася.

КАМІСІІ СПБ ПА СПРАВАХ

Абароны: *Танк, Стральцоў.*

Прамысловасці: *Каваленка, Кавалёў, Слесарэнка, М.Ткачоў, П.Ткачоў.*

Нафтавікоў: *Бурайкін.*

Земляробаў: *Грахоўскі, Грачанікаў, Макаёнак, Ляпёшкін, Калачынскі.*

Жывелагадоўлі: *Шахавец (старшыня), Авечкін, Бугаёў, Быкаў.*

Птушкагадоўлі: *Гусеў.*

Старажытных промыслаў: *Капыловіч, Майхровіч, Шыловіч, Шыцік, Стэльмах.*

Навукі: *Мыслівец, Навуменка, (Мазго).*

Аховы прыроды: *Бярозкін, Вярба, Ракітны, Лазнявой, (Баравікова).*

Палявання: *Лось, Ліс, Голуб, Каршукоў, Валкадаеў, (Стрыжак).*

Рыбалоўства: *Кляўко, Рыбак, Карпай, Карпюк.*

Новых метадаў кіравання: *А.Кучар, Я.Кучар.*

Маралі: *Сяміжон.*

Юстыцыі: *Законнікаў, Шамякін, (Правасуд).*

Дружыннікаў: *Дракахруст.*

Бытавых паслуг: *Прыходзька, Астрэйка, Брыль.*

Пажарнай аховы: *Агняцвет, Ваданосаў.*

Бюро прапаганды літаратуры: *Асіпенка, Співакоў, Грамовіч.*

Хуткай літаратурнай дапамогі: *Дзяргай, Дзюбайла, Ліхадзіеўскі.*

Сцірання плям капіталізму: *Губернатарай, Кулакоўскі.*

Сучасных мод: *Барадулін, Валасевіч, Кудравец, Кудрайцаў.*

Атэізму: *Бажко, Ставер, Папоў.*

Самадзейнасці: *Шырма, Салавей, Скрыпка, Шуцько, Рагойша.*

Прагрэсіўнага Ізраіля: *Аўрамчык.*

Рэзерв: *Харкоў, Шашкоў (гэтыя прозвішчы Піменам Емельянавічам закрэслены), Прокша, Лукша, Камейша, Дукса і Мяла.*

Усё астатняе: *Няхай.*

Пімен Панчанка.

Зайвага: тое, што ў дужках, дапісана складальнікам найздагон.

ЗМЕСТ

І гумар і досціп. <i>К. Камейша</i>	3
Эпіграмы	9
На ўсе рукі. <i>Я. Купала</i>	10
То беларус, то палячок. <i>Я. Купала</i>	10
Нінцы і Ноніку. <i>Я. Купала</i>	11
У кавярні водзіць рэй і лад... <i>Я. Купала</i>	12
Ён і работнік грамадзянскі... <i>Я. Купала</i>	13
Калі на з'ездзе ці на сходзе... <i>Я. Колас</i>	13
Петрусям. <i>Я. Колас</i>	14
Малітва доктару ЛІ — ОР — ЧУ. <i>Я. Колас</i>	15
Ляжу пакорна, бы ў жалобе... <i>Я. Колас</i>	15
Нарзан. <i>Я. Колас</i>	16
Неспагаданасць. <i>Я. Колас</i>	18
Эпіграма на Янку Купалу. <i>М. Багдановіч</i>	19
Нікому так не шанцавала... <i>Ц. Гартны</i>	19
Перазвон ці “Перагуды”. <i>А. Александровіч</i>	20
О! Ён крытык артадокс ... <i>С. Дарожны</i>	20
Нядрэннае варыў Заблоцкі мыла... <i>С. Дарожны</i>	21
— Якой ты даў атруты мухам... <i>К. Крапіва</i>	21

Крытычны абоз. <i>К. Крапіва</i>	22
Раз Аркаша Куляшоў... <i>К. Крапіва</i>	23
Ратуйцеся, хто можа, братцы... <i>К. Крапіва</i>	23
На варштаце твораў шмат... <i>К. Крапіва</i>	24
Цябе вітае гурт сяброў!.. <i>К. Крапіва</i>	24
Я не меньшы ад Камейшы... <i>К. Крапіва</i>	25
У Доме творчасці і адпачынку. <i>М. Танк</i>	26
Пряцельская рэцэнзія. <i>М. Танк</i>	27
У дождж. <i>М. Танк</i>	27
Класік. <i>М. Танк</i>	28
Працаваць умелі... <i>П. Панчанка</i>	28
Старыя грэшнікі грашаць... <i>П. Панчанка</i>	28
Язва язь — усім жа ясна... <i>В. Вітка</i>	29
Тры сакрэты. <i>В. Вітка</i>	30
Не мінчане мы, а мінчукі... <i>С. Грахоўскі</i>	31
На выстаўцы партрэты і пейзажы... <i>С. Грахоўскі</i> ...	31
Творца меў адно жаданне... <i>С. Грахоўскі</i>	32
І Пушкін мне, і Грыбаедаў — цёзкі...	
<i>Э. Валасевіч</i>	32
Задумай дзёрзкай апантан... <i>Э. Валасевіч</i>	32
— З Лыньковым пачынаў я творчы шлях...	
<i>Э. Валасевіч</i>	33
Малюнак. <i>М. Лужанін</i>	34
Салістка. <i>М. Лужанін</i>	34
Надзімака. <i>М. Лужанін</i>	35
Я думаў раз пад грозны бас... <i>М. Лужанін</i>	35
Калі. <i>М. Лужанін</i>	36

Даўно пагаслы кратар... <i>А. Вялюгін</i>	36
На Плошчы Волі... <i>А. Вялюгін</i>	37
Як Толя наш... <i>А. Вялюгін</i>	38
Пекар. <i>А. Вялюгін</i>	39
То ў “Чорныя скалы”... <i>А. Вялюгін</i>	39
Ад Ліпая Пятра — ні прывету... <i>А. Вялюгін</i>	40
Сёння ў друку шмат навін... <i>А. Вялюгін</i>	41
О, песеннік-буян... <i>А. Вялюгін</i>	41
На балоце, на імшары... <i>А. Вялюгін</i>	42
У піўной правінцыі. <i>А. Астрэйка</i>	43
З нагоды жыллёвага падзелу. <i>А. Астрэйка</i>	44
Хто над слоўнікам сапе...	
<i>К. Крапіва, А. Куляшоў, М. Танк</i>	45
Неспадзяванка. <i>А. Вярцінскі, П. Макаль</i>	46
Добры дзень, Гётэ!.. <i>А. Вязараў</i>	46
А дзядзечка. <i>Н. Гілевіч</i>	47
Доктар Мацак. <i>Н. Гілевіч</i>	47
На форуме. <i>Н. Гілевіч</i>	48
Аднаму нібыта дабраку. <i>Н. Гілевіч</i>	48
Аднаму масцітаму аўтару. <i>Н. Гілевіч</i>	49
Рубінчык — гэта галава... <i>У. Караткевіч</i>	50
З майстэрні мілай пана Вячкі... <i>У. Караткевіч</i>	50
Сцяпан Захарыч Гаўрусёў... <i>У. Караткевіч</i>	51
Шкадаванне. <i>М. Татур</i>	51
Здалося мне на вечары Тармолы... <i>М. Татур</i>	52
Добра табе, Калеснік... <i>У. Шахавец</i>	52
Жадаю, Коля Ваданосаў... <i>У. Шахавец</i>	53

Калі твой шэф настырны і ўпарты... <i>М. Міцкевіч</i>	54
Не пахнуць грошы — чулася не раз...	
<i>М. Міцкевіч</i>	54
Я не цураюся. <i>Р. Лядаховіч-Тамілін</i>	55
Праблема — мкнуцца быць якім...	
<i>Р. Лядаховіч-Тамілін</i>	55
Лявон, Туляга і Глушак... <i>М. Скрыпка</i>	56
Ён не ён? <i>М. Скрыпка</i>	56
Падмасціты. <i>М. Скрыпка</i>	57
Калі трэба адно слова... <i>Г. Юрчанка</i>	57
Пераацэнкі час цяжкі... <i>Г. Юрчанка</i>	58
Наш Мыслівец не знае стомы... <i>Г. Юрчанка</i>	58
За кімсьці штосьці запісаў... <i>Г. Юрчанка</i>	59
Прыціхлі палеткі, памерлі дубровы... <i>Г. Юрчанка</i>	59
Пісалі, сцвярджалі... <i>Х. Жычка</i>	60
“Б’юць куранты”: Мікола, ўставай... <i>Х. Жычка</i>	60
Пісалі, сцвярджалі... <i>Х. Жычка</i>	60
Калі лугі ўсе пакасіў... <i>Х. Жычка</i>	61
І стылом, і пэндзлем... <i>Ю. Свірка</i>	62
“На аркуш я настройваю душу... <i>Ю. Свірка</i>	63
Быў Халімон. <i>Г. Кляўко</i>	63
На адной паліцы. <i>Г. Кляўко</i>	64
Калі жаніўся графаман. <i>Г. Кляўко</i>	64
Міхась, падумай, будзе бяда... <i>У. Паўлаў</i>	65
Ад фарбы яшчэ не прасохлі лісты... <i>У. Паўлаў</i>	65
Адгадайце, хто ідзе? <i>У. Паўлаў</i>	66
Як ні зірні... <i>У. Паўлаў</i>	67

Язэп і Эзоп. <i>У. Паўлай</i>	67
Міні-рэцэнзія. <i>П. Сушко</i>	68
Налібацкая настойка. <i>С. Панізнік</i>	68
Вынесенае з Дома кампазітараў. <i>С. Панізнік</i>	69
Парадніліся. <i>У. Правасуд</i>	69
Палескі дуб. <i>У. Правасуд</i>	70
Вышэйшае званне. <i>У. Правасуд</i>	71
Ён удзячны Богу... <i>М. Маляўка</i>	71
Радкі збярэ, радкі паправіць... <i>М. Маляўка</i>	72
Атрымаўшы ганарар... <i>М. Маляўка</i>	73
Дзень і ноч... <i>М. Маляўка</i>	73
Ў яго штодня па макаўку турбот!.. <i>В.Макарэвіч</i>	74
Міхасю Пазнякову. <i>В. Макарэвіч</i>	75
Імя бяроствай белай бінтаваў... <i>В. Макарэвіч</i>	75
Пракуды небыліцы гарадзілі... <i>В. Макарэвіч</i>	76
Майстры нідзе паспешна не выводзяць... <i>В. Макарэвіч</i>	76
Зблізіў прозвішчам чамусьці... <i>К. Камейша</i>	77
Не спадзе з цябе карона... <i>К. Камейша</i>	77
Распісаўся ты аднак... <i>К. Камейша</i>	78
Настаўнік, Майстра, Гаспадар... <i>К. Камейша</i>	78
Нястомны і няўрымсны сам... <i>К. Камейша</i>	79
Стрэльбу возьме на плячо... <i>К. Камейша</i>	79
Маладых самааддана... <i>К. Камейша</i>	80
Згадзіцесь і спадары, і ледзі... <i>Р.Тармола-Мірскі</i>	80
Колькі можна гвалціць, Вася... <i>Р.Тармола-Мірскі</i> ...	81

Пачаўся Клышка з буквара... <i>Р.Тармола-Мірскі</i>	81
Пад вярбою Вера мыла ручнікі... <i>Р.Тармола-Мірскі</i>	82
Яўген хаця і з роду каршукоў... <i>Р. Тармола-Мірскі</i>	82
Паэту-авангардысту. <i>М. Пазнякоў</i>	83
Публіцыстычны... <i>М. Пазнякоў</i>	83
Калі ствараў ён “Радавых”... <i>М. Пазнякоў</i>	84
Ён аднаго прэзаіка хваліў... <i>М. Пазнякоў</i>	84
Такі час. <i>У. Ермалаеў</i>	85
Ці тым думала? <i>У. Ермалаеў</i>	85
Спрэчка. <i>М. Чарняўскі</i>	86
Не зарасце Парнас імхом... <i>М. Чарняўскі</i>	87
Думкі ядраныя, думкі млосныя... <i>М. Чарняўскі</i>	87
Масціты. <i>М. Чарняўскі</i>	88
У мяне ніколі з Тычкай... <i>П. Саковіч</i>	88
Даўно як родны... <i>П. Саковіч</i>	89
Каб свой узняць аўтарытэт... <i>П. Саковіч</i>	90
Ён запрасіў наведаць “ЛіМ”... <i>П. Саковіч</i>	90
Ты з творцамі заўжды дружыў... <i>П. Саковіч</i>	91
Блінцы як сонейкі ляжаць... <i>П. Саковіч</i>	91
Я вам паклясціся гатоў... <i>П. Саковіч</i>	92
Адам Глобус. <i>П. Саковіч</i>	92
Уладзімір Карызна. <i>П. Саковіч</i>	93
Анатоль Зэкаў. <i>П. Саковіч</i>	93
Мікола Маляўка. <i>П. Саковіч</i>	94
Раіса Баравікова. <i>П. Саковіч</i>	94

Уладзімір Мазго. <i>П. Саковіч</i>	95
Дыялог з Раісай Баравіковай. <i>К. Жук</i>	95
Настаўленне Генадзя Бураўкіна. <i>К. Жук</i>	96
Філасафічна ўвесь напружаны... <i>К. Жук</i>	96
Выснова. <i>Я. Міклашэўскі</i>	97
“Як плача скрыпка!” — кажуць нездарма...	
<i>Я. Міклашэўскі</i>	97
Пра аўтара дзіцячых кніжак. <i>Я. Міклашэўскі</i>	98
Бек наш і адчайны, і суровы... <i>М. Мятліцкі</i>	98
Тварыць нялёгка ў цемрыве начэй... <i>М. Мятліцкі</i> ...	99
Ён вуліцаю бескароўнай... <i>М. Мятліцкі</i>	99
Ён не на ўкоўзанай дарозе... <i>М. Мятліцкі</i>	100
Цяжка жонцы дэпутата... <i>Я. Малец</i>	100
Прафесар па каханні. <i>Я. Малец</i>	101
Ля адной з рэдакцый. <i>Я. Малец</i>	101
З тутэйшых. <i>Я. Малец</i>	102
Між знакамітых і не надта... <i>А. Зэкаў</i>	103
Пісаў то прозу ён, то вершы... <i>А. Зэкаў</i>	103
Вам скажа кожны меляман... <i>А. Зэкаў</i>	104
Кнігі. <i>В. Жуковіч</i>	104
Гора-кіраўнік. <i>В. Жуковіч</i>	105
На ўступным экзамене. <i>В. Жуковіч</i>	105
Пачатковец на літраздарожжы. <i>В. Шніп</i>	106
Вечна малады крытык. <i>В. Шніп</i>	106
У бар ён ходзіць, як на працу... <i>В. Шніп</i>	107
Ён з Дантэ самім размаўляе на “ты”... <i>Э. Акулін</i>	107
З упартасцю Сізіфавай... <i>Э. Акулін</i>	108

У Мірыка з Адамам... Э. Акулін	108
Прабіўны аўтар. М. Вяршынін	109
Не той рост. М. Вяршынін	109
Празаік-скаржнік. Ю. Голуб	110
Назіранне. Ю. Голуб	110
Знак халтуры. Ю. Голуб	111
Не пусціць абы-што ў друк... Я. Хвалеі	111
Авёс на полі бацька сеяў... Я. Хвалеі	112
Не падкладу нікому міну я... Я. Хвалеі	112
Хоць я і надта малады... У. Скапа	113
Зноў ад рання да змяркання... І. Пташнікаў	113
Чытаць і не набіць аскамы... К. Камейша	114
Аўтары невядомыя	115
Заўсёды ён мужны і стойкі... ..	116
Мы пісалі, не гулялі... ..	116
Маю нейкія шанцы	117
Адзін рэдактар, вельмі хіжы... ..	117
У “Полымя” вершаў ты лепш не нясі... ..	118
Аўтаэпіграмы	119
Эпіграма на самога сябе. Я. Купала	120
На самога сябе. С. Шушкевіч	120
Аўтаэпіграма. Н. Гілевіч	121
На самога сябе. Х. Жычка	122
Водпаведзь. А. Астрэйка	122
Аўтаэпіграма. А. Зэкаў	123
Іранічны аўтапартрэт. П. Саковіч	123
Самаіронія. К. Камейша	123

Аўтаэпіграма. У. Ермалаеў	124
Наконт прозвішча. Я. Хвалеі	124
Ён літпрыстойны зблізку і здаля. М. Шабо́віч	125
Як ні хавайся ты, Яўген. М. Шабо́віч	125
Ён мае чулую душу. М. Шабо́віч	126
Іншае, смеху вартае. Гумарыстычныя вершы	127
Тыдзень п'яніцы. У. Уні́цкі	128
Як хто кахае. Зі́з	128
...Сустрэў яго аднойчы ля хаты... Я. Башкі́р	129
ПМК. У. Рунцэ́віч	130
Гаварылі мне старыя... М. Васи́лёк	130
У цябе жаданне... М. Гамолка	131
Тры пары. В. Ві́тка	131
У Крычаве крычаць. В. Ві́тка	131
Хто курыць. В. Ві́тка	132
Яглы. В. Ві́тка	132
Камісіі СПБ па справах. П. Панчанка	133

Літаратурна-мастацкае выданне

БЕЛАРУСКАЯ ЭПІГРАММА

Складальнік

Камейша Казімір Вікенцьевіч

Рэдактар Т.У.Люковіч

Мастацкі рэдактар К.А.Сліжыкава
Камп'ютарная вёрстка: П.В.Баранаў

Падпісана ў друк 30.05.2013.

Фармат 60×84^{1/32}. Папера афсетная.

Гарнітура Antiqua. Лінбавы друк.

Ум. друк. арк. 4,2. Ул.-выд. арк. 3,1.

Тыраж 1100 экз. Заказ 12170

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства

«Выдавецтва «Беларуская Энцыклапедыя

імя Петруся Броўкі»

Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

ЛІ № 02330/0494061 ад 03.02.2009.

Зав. Калініна, 16, 220012,

г. Мінск, Рэспубліка Беларусь.

ПВГУП «Коларград», 220033,

г. Мінск, зав. Веласіпеды, 5-904

Надрукавана на капіравальна-памнажальнай тэхніцы

ISBN: 978-985-11-0717-5

9 789851 107175